

CONCEPT

VEILIG SPORTKLIMAAT BINNEN ROTTERDAMSE (SPORT)VERENIGINGEN

Marion Matthijssen
onderzoek & training
februari 2023

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave.....	2
1. Inleiding.....	5
<i>Aanleiding</i>	<i>5</i>
<i>Doel onderzoek.....</i>	<i>5</i>
<i>Onderzoeksvragen</i>	<i>5</i>
<i>Opzet onderzoek</i>	<i>5</i>
<i>Leeswijzer.....</i>	<i>6</i>
2. Stichting rotterdam sportsupport over veilig sportklimaat.....	7
<i>Veilig Sportklimaat in Rotterdam.....</i>	<i>7</i>
<i>Projecten en ondersteuning vanuit SRS</i>	<i>7</i>
<i>Beleid over Veilig Sportklimaat</i>	<i>8</i>
<i>Aandachtspunten veilig sportklimaat.....</i>	<i>9</i>
<i>Vitaliteitsonderzoek</i>	<i>9</i>
3. Rotterdamse sportverenigingen over veilig sportklimaat.....	10
3.1 <i>Inleiding.....</i>	<i>10</i>
3.2 <i>De sportverenigingen</i>	<i>10</i>
3.3 <i>Associatie bij ‘Veilig Sportklimaat’</i>	<i>10</i>
3.4 <i>Een fijne en veilige sportomgeving</i>	<i>12</i>
3.4 <i>Thema’s Veilig Sportklimaat</i>	<i>13</i>
3.5 <i>Behoeften van sportverenigingen</i>	<i>23</i>
3.5.1 <i>Sportplusverenigingen.....</i>	<i>23</i>
3.5.2 <i>Ondersteuning vanuit SRS</i>	<i>23</i>
3.5.4 <i>Focus en behoeften van de verenigingen</i>	<i>24</i>
3.6 <i>De rol van trainers.....</i>	<i>26</i>
3.6.1 <i>Ervaring van de rol als trainer.....</i>	<i>26</i>
3.6.2 <i>Waar lopen trainers tegenaan.....</i>	<i>27</i>
3.6.3 <i>Behoeften van de trainer.....</i>	<i>28</i>
3.7 <i>De invloed van maatschappelijke ontwikkelingen</i>	<i>28</i>
3.8 <i>Ideeën over kennis uitdragen</i>	<i>30</i>
4. Conclusies en aanbevelingen.....	32
4.1 <i>Conclusies.....</i>	<i>32</i>
4.2 <i>Aanbevelingen.....</i>	<i>35</i>
Bijlagen.....	37

DOEL ONDERZOEK

Inzicht krijgen in de ervaringen en behoeften van een representatieve selectie van R' damse (sport)verenigingen als deel van de input voor het nieuw te schrijven Veilig Sportklimaat.

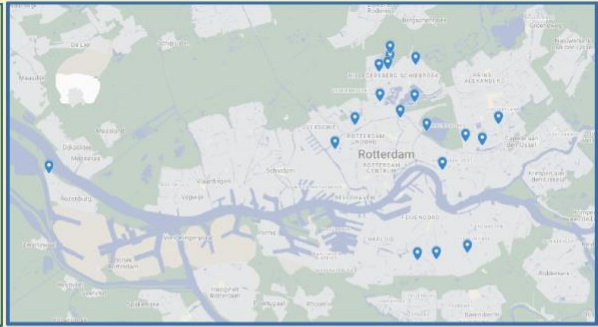
RESPONDENTEN

5 medewerkers Stichting Rotterdam Sportsupport (SRS)

19 verenigingen, waarvan 8 sportplusverenigingen

vertrouwenscontactpersoon
trainer, bestuurder,
coördinator sportplus,
trainersbegeleider,
jeugdcommissaris,
teamleider,
lid recreatiecommissie

Basketbal
Cricket
Hockey
Judo
Korfbal
Roeien
Rugby
Scouting
Tafeltennis
Tennis
Voetbal
Volleybal
Zeilen

Aandachtspunten vanuit Stichting Rotterdam Sportsupport

- Benoem in Sportakkoord duidelijk waar de gemeente op wil focussen en zorg ervoor dat trainers zich erin herkennen
- Spreek verenigingen die op de behoudende lijn zitten meer aan op hun beleid
- Zorg ervoor dat verenigingen minder vrijblijvend omgaan met cursussen over veilig sportklimaat
- Koppel veilig sportklimaat eventueel aan subsidies zodat er meer bewustwording ontstaat over de vereniging als opvoedinstansie
- Zorg voor een goede indeling van het nieuwe beleidsplan
- Heb aandacht voor ouderbetrokkenheid, vrijwilligersbeleid, diversiteit en inclusie
- Het vitaliteitsonderzoek wordt bij voorkeur ingevuld door iemand die de dagelijkse praktijk van de vereniging kent

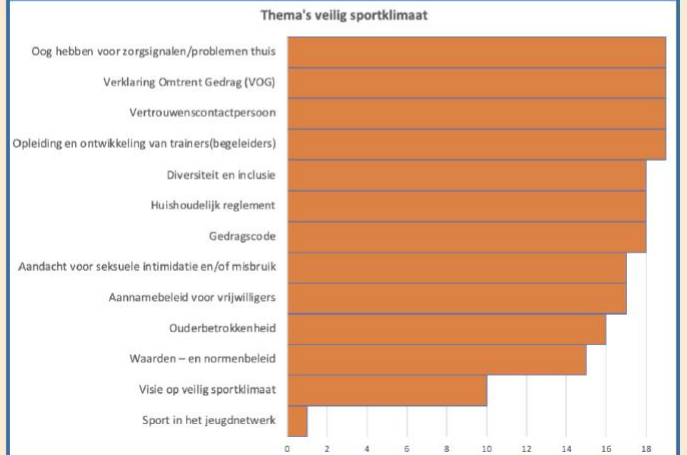
Veilig sportklimaat vanuit Rotterdamse (sport)verenigingen

Ervaringen met veilig sportklimaat

- Het gemeentelijke beleid is nauwelijks bekend bij verenigingen. Ze willen daarover wel geïnformeerd worden.
- Het merendeel van de verenigingen ontvangt ondersteuning vanuit Rotterdam Sportsupport. Veelal zijn de verenigingen daarover tevreden. Wel zijn er verenigingen die geen ondersteuning ontvangen, maar dat wel graag zouden willen.

Aan de hand van deze 13 thema's wordt duidelijker in hoeverre verenigingen bezig zijn met veilig sportklimaat. De sportplusverenigingen blijken verder te zijn met deze thema's en zijn daarin vaak ondersteund door SRS. De wijze waarop invulling wordt gegeven aan deze 13 thema's blijkt heel wisselend te zijn. Dat blijkt bijvoorbeeld heel duidelijk uit 'opleiding en ontwikkeling van trainers (begeleiders) en in hoeverre verenigingen nadenken over een thema als diversiteit en inclusie. Een aparte visie hebben vooral de sportplusverenigingen. Ook de visies lijken nogal te verschillen per vereniging. Bij veel verenigingen lopen visie, gedragscode, huishoudelijk reglement en waarden- en normenbeleid door elkaar.

Een veiliger sportklimaat creëren

Sportplusverenigingen hebben behoefte aan:

- **Meer ondersteuning voor trainers:**
Reflecteren op de rol van trainer, meer trainersbegeleiding, observeren van trainers, vergoeding van trainersbegeleiders, een betaalde professionele trainer
- **Ondersteuning vanuit gemeente of SRS**
Sparringpartner, opstellen plan van aanpak over verzorgen van trainingen door vrijwilligers
- **Informatie op orde hebben**
Op de hoogte zijn van relevante ontwikkelingen, tijd hebben om zaken goed te documenteren
- **Binding van leden met de vereniging**

Niet-sportplusverenigingen hebben behoefte aan:

- **Meer vrijwilligers en betrokken ouders**
- **Samenwerking met andere partijen**
Bijv. met scholen, een sportregisseur, straatcoach
- **Goede informatie over veilig sportklimaat**
Bijeenkomsten (herkenning seksuele intimidatie, gedragsproblemen bij kinderen, omgangsnormen bij jongeren)
- **Facilitaire zaken op orde krijgen**
- **Meer focus op veiligheid**
EHBO cursussen, VOG's, opleidingen voor vrijwilligers
- **Meer bewustwording bij trainers over veilig sportklimaat**
- **Vervolgopleidingen voor trainers**
- **Contactpersonen bij SRS en de gemeente**
Om mee te denken over bepaalde vraagstukken (zoals ouderbetrokkenheid)

Waar lopen trainers tegenaan?

Gedrag van kinderen en jongeren

Gebrek aan motivatie van kinderen

Vinden van nieuwe vrijwilligers

Gedrag van collega-trainers

Behoeften van trainers

- Nadenken wat ervoor nodig is om een groep aan te sturen en positief te houden. Cursus met nadruk op opvoedkundige rol en herkenning zorgsignalen
- Neutrale ondersteuning voor trainers en meer ondersteuning voor jonge trainers
- Een vrijwilligersvergoeding voor jonge trainers
- Het is wenselijk wanneer nieuwe trainers altijd begeleid worden in het begin
- Vervolgopleidingen voor trainers

Kennis veilig sportklimaat breed door vertalen binnen sportverenigingen

- Voed verenigingen met kennis: gedoseerd en niet teveel tegelijk
- Houd het gesprek gaande over veilig sportklimaat, bied regulier informatie aan
- Compacte en heldere informatie: highlights uit een beleidsplan, infographics, visuals, filmpjes, workshop, brochure
- Creëer een (online) platform waar informatie met elkaar gedeeld kan worden: terugkomdagen, bijeenkomsten, theatervoorstellingen over bepaalde thema's
- Verenigingen kunnen elkaar voeden met informatie: door informatie op de website te zetten en kleine verenigingen bij grote verenigingen uit te nodigen
- De gemeente kan een rol spelen in het informeren over gemeentelijk beleid en kan langsgaan bij verenigingen voor feeling met de praktijk

Invloed van maatschappelijke ontwikkelingen

- ❖ **Financiële problemen:** zowel bij de verenigingen zelf als leden die meer financiële problemen ervaren
- ❖ Een **afzwakkend verenigingsgevoel:** meer mensen die maar 'een uurtje willen komen sporten'
- ❖ **Meer diversiteit** zichtbaar en verenigingen die openstaan voor andere doelgroepen (bijvoorbeeld LHBTI, vluchtelingen)
- ❖ **Andere omgangsnormen** van de huidige generatie: respect en discipline zijn anders, meer vrijheid, minder structuur, 'brutalere jongeren' en toename van straattaal
- ❖ **Minder mensen te vinden voor vrijwilligerswerk** en een afname in ouderbetrokkenheid

Aanbevelingen

- ❖ Realiseer extra ondersteuning voor trainers
- ❖ Adviseer vanuit SRS en/of de gemeente over het betrekken van vrijwilligers en het vergroten van ouderbetrokkenheid
- ❖ Zorg ervoor dat verenigingen elkaar kunnen ontmoeten, creëer een netwerk rondom het thema veilig sportklimaat en laat verenigingen van elkaar leren
- ❖ Zorg voor goede, toegankelijke en goed gedoseerde informatie over (relevante thema's van) veilig sportklimaat
- ❖ Informeer de verenigingen over nieuw gemeentelijk beleid

1. INLEIDING

Aanleiding

Om toekomstig beleid te kunnen formuleren over veilig sportklimaat is binnen de gemeente Rotterdam behoefte om meer zicht te krijgen op het beleid van de afgelopen vier jaar rondom veilig sportklimaat bij sportverenigingen (notitie Rotterdamse aanpak Veilig Sporten 2017). Om hier meer zicht op te krijgen is een kwalitatief onderzoek uitgevoerd bij een representatief aantal (sport)verenigingen en bij een aantal medewerkers van Stichting Rotterdam Sportsupport. In dit onderzoek wordt ingegaan op een aantal verschillende zaken:

- De behoeften van de sportverenigingen als het gaat om veilig sportklimaat;
- Het beeld dat men heeft van het veilig sportklimaat;
- Het beeld dat men heeft van het gevoerde beleid m.b.t. veilig sportklimaat;
- Ervaringen met het veilig sportklimaat tot nu toe;
- Ontwikkelingen die ze zien als het gaat om veilig sportklimaat;
- Ideeën over het breed uitdragen van kennis over veilig sportklimaat.

Daarnaast is er informatie beschikbaar vanuit Stichting Rotterdam Sportsupport: een zelfevaluatie, de resultaten uit het vitaliteitsonderzoek en informatie uit de contacten met verenigingen. Voorts gaat de gemeente Rotterdam aanvullend een zelfevaluatie doen met haar partners naar wat ze daadwerkelijk hebben gedaan qua veilig sportklimaat in de afgelopen jaren en naar wat ze zelf de belangrijke thema's binnen veilig sportklimaat vinden. De wens is om uiteindelijk alle onderzoeksresultaten samen te brengen in een gezamenlijke sessie met betrokkenen om te komen tot verdere aanbevelingen voor toekomstig beleid.

Doel onderzoek

Het doel van dit kwalitatieve onderzoek is inzicht krijgen in de ervaringen en behoeften van een representatieve selectie van Rotterdamse sportverenigingen als deel van de input voor het nieuw te schrijven Veilig Sportklimaat. De andere input komt uit de zelfevaluatie van de gemeente Rotterdam in samenwerking met Stichting Rotterdam Sportsupport (SRS).

Onderzoeksvragen

In dit kwalitatieve onderzoek wordt antwoord gezocht op de volgende onderzoeksvragen:

1. Wat verstaan de sportverenigingen onder een veilig sportklimaat?
2. Wat zijn de ervaringen vanuit sportverenigingen met een veilig sportklimaat tot nu toe?
 - a. Wat vinden ze van het tot nu toe gevoerde beleid?
 - b. Wat vinden ze van de ondersteuning plus begeleiding die ze hebben gehad via Sportsupport?
3. Wat hebben sportverenigingen nodig om tot een veiliger sportklimaat te komen (behoeften)?
4. Welke ontwikkelingen zien sportverenigingen als het gaat over een veilig sportklimaat?
5. Hoe kan kennis over een veilig sportklimaat breed worden doorvertaald binnen sportverenigingen?

Opzet onderzoek

Om bovenstaande onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden is de volgende onderzoeksopzet gevolgd:

Korte documentenanalyse

Eerst is gestart met het bestuderen van een aantal relevante documenten die ingaan op het veilig sportklimaat. Een overzicht van deze documenten is terug te vinden in [bijlage 1](#). Het doel van deze

documentenanalyse was inlezen in het onderwerp van onderzoek en informatie als achtergrondinformatie gebruiken bij de interviews.

Interviews met medewerkers van Stichting Rotterdam Sportsupport

Voorafgaand aan de selectie van de Rotterdamse sportvereniging is eerst een vijftal interviews gehouden met medewerkers van SRS. Het doel van deze interviews was achterhalen wat zij zelf bieden aan ondersteuning bij de Rotterdamse sportverenigingen, wat zij weten over veilig sportklimaat en tips ophalen voorafgaand aan de interviews met de sportverenigingen.

Interviews met sportverenigingen

Het aanvankelijke plan was om in totaal 25 Rotterdamse sportverenigingen te interviewen om een representatief beeld op te kunnen halen. Uiteindelijk zijn er 19 (sport)verenigingen geïnterviewd. Dat genereerde voldoende informatie om de onderzoeksvragen te beantwoorden.

Leeswijzer

In dit onderzoek zijn in totaal vijf medewerkers bij SRS geïnterviewd en negentien (sport)verenigingen. In de rest van het rapport wordt gesproken over verenigingen in plaats van sportverenigingen aangezien er ook twee scoutingclubs hebben deelgenomen aan het onderzoek. De resultaten van de interviews staan beschreven in [hoofdstuk 2](#). In [hoofdstuk 3](#) staan de resultaten van de interviews met de verenigingen. In [hoofdstuk 4](#) staan de conclusies en aanbevelingen beschreven. En in de bijlagen is een overzicht te vinden van [de respondenten vanuit SRS](#) en de [deelnemende verenigingen](#) en de gebruikte [gesprekshandleidingen](#).

2. STICHTING ROTTERDAM SPORTSUPPORT OVER VEILIG SPORTKLIMAAT

Veilig Sportklimaat in Rotterdam

Vanuit SRS is aangegeven dat het bij een veilig sportklimaat gaat over een leidraad voor de vereniging om zich fijn te kunnen voelen bij de vereniging. Een prettige omgeving om samen te sporten, te leren en te ontwikkelen. Het gaat erom dat verenigingen zich daarbij realiseren dat ze een opvoeddimensie zijn en dat een kind zich in een veilige (sport)omgeving kan ontwikkelen. Dat er naast fysieke veiligheid oog is voor hoe iemand zich sociaal kan ontwikkelen en zichzelf kan zijn. Verder gaat het om het beleven van plezier en zijn er gedragsregels en grenzen opgesteld van wat acceptabel en niet acceptabel is. In principe kan een vereniging gezien worden als een soort van kleine maatschappij. Na school en familie, is de vereniging de plek waar kinderen veel zijn. En zij nemen daar al hun problemen en zorgen mee naartoe. Maar ook kunnen bepaalde (maatschappelijke) problemen of trends verschuiven naar de verenigingen. SRS probeert een rol te spelen in het ondersteunen van verenigingen die hier hulp bij nodig hebben. Maar daarnaast zetten ze in op het zelfredzaam maken van de verenigingen zodat ze zelf weten waar ze kunnen aankloppen mochten ze ergens ondersteuning bij nodig hebben. Over de term 'veilig sportklimaat' merkt één van de medewerkers op dat het wat gedateerd is aangezien het gaat om een prettige (leer)omgeving waarin iedereen zichzelf kan zijn en zichzelf kan ontwikkelen. De projectleider Veilige sportverenigingen geeft aan dat Rotterdam een van de eerste gemeenten is die met een sportpedagoog sportclubs ondersteunen.

Mijn droom is dat er Rotterdamse club TV komt op TV Rijnmond waar je kunt zien wat er speelt binnen de Rotterdamse clubs. Ook veilig sportklimaat kan daar aan bod komen.

Projecten en ondersteuning vanuit SRS

Vanuit SRS zijn er negen medewerkers die zich bezighouden met de opvoeddimensie van de sportverenigingen: het gaat dan om trainersbegeleiders en pedagogisch adviseurs. Vanuit SRS wordt getracht om de vrijwilligers binnen sportvereniging toe te rusten met de juiste didactische en pedagogische vaardigheden door middel van bijeenkomsten, gesprekken en ondersteuning. SRS werkt samen met diverse lokale en landelijke partijen, zoals Zedenzaken, Psychosociale Hulp bij Incidenten, Centrum Veilige Sport Nederland, Centra voor Jeugd en Gezin, wijkagenten, sportbonden en Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond. Het Centrum Veilige Sport Nederland is een landelijke organisatie met een landelijke consulent. Vanuit SRS wordt de wens geopperd dat er een regionale consulent wordt aangesteld waardoor de lijntjes korter worden én die meer kennis heeft van de stad. Daarnaast zou het wenselijk zijn wanneer de Centra voor Jeugd en Gezin preventiever zouden werken en zouden weten en zien wat er speelt bij de verenigingen. De verenigingen hebben namelijk een belangrijke invloed op de opvoeding en het gezin. In het kader van veilig sportklimaat en de projecten, ondersteuning of begeleiding vanuit SRS zijn de volgende zaken genoemd:

- NOC*NSF heeft vier inzichten voor trainerschap ontwikkeld voor trainers: structureren, stimuleren, individueel aandacht geven en regie overdragen. SRS heeft hier zelf leeftijdsspecifieke kenmerken voor uitgewerkt en gekoppeld aan deze vier inzichten. Hierin speelt de ontwikkeling van het kind een belangrijke rol. De consulenten veilig sportklimaat verzorgen trainingen vier inzichten aan verenigingen en gebruiken dit als basis in het coachen van trainers. Sinds 2017 hebben ze ongeveer 50 cursisten (trainersbegeleiders) gehad. Die begeleiden ieder weer zo'n 10 trainers en de trainers begeleiden weer 10 tot 15 kinderen. Zo'n trainersbegeleider begeleidt de minder ervaren trainers door een aantal trainingen te bezoeken en geeft tips en adviezen voor sociaal veilige, plezierige en leerzame trainingen.

- De trainer is een belangrijk persoon voor het kind: voor het eerste contactmoment, de doorontwikkeling, groei, het behouden van kinderen bij de vereniging. SRS probeert de trainers zodanig te ontwikkelen dat een positief sportklimaat ontstaat binnen verenigingen. SRS geeft aan dat de evaluaties ten aanzien van dit project positief zijn.
- SRS is bezig met het ontwikkelen van een trainersvisie. Omdat Rotterdam een stad is met veel verschillende culturen is de beleving van sport en de normen en waarden die erbij horen ook vaak heel anders. Op het veld kan er soms veel gebeuren of zelfs escaleren omdat men elkaar niet begrijpt.
- Zes Rotterdamse verenigingen hebben van 2020 tot juni 2022 extra pedagogische en didactische ondersteuning gekregen van de sportpedagoog en trainersbegeleider (project Pedagoog op de Club). Vanaf juni 2022 tot maart 2023 kan dit met externe financiering bij twee van de zes clubs worden voortgezet.
- De sportpedagoog kan ouders of de club in contact brengen met lokale opvoed- en opgroeiorganisaties en welzijnspartijen indien nodig.
- SRS heeft een trainersboekje ontwikkeld dat wordt uitgegeven aan de trainers die bij SRS een training hebben afgenomen. In dit boekje zijn per leeftijdscategorie de belangrijkste kenmerken opgesomd en gekoppeld aan de vier inzichten over trainerschap.
- SRS heeft de bijdrage Jeugdsport, wat een jaarlijkse subsidie is om de jeugdafdelingen te versterken. Verenigingen ontvangen dan €10,- per actief spelend lid van 6 tot en met 17 jaar. Om aanspraak te maken moet de vereniging het vitaliteitsonderzoek invullen en toegelaten zijn tot de regeling gratis VOG (Verklaring Omtrent Gedrag).
- Vanuit het project Sport in het Jeugdnetwerk is in samenwerking met de Hogeschool Rotterdam, GGD, gemeente en Enver een bijscholing voor vertrouwenscontactpersonen ontwikkeld die jaarlijks twee keer stedelijk wordt verzorgd door de pedagogen van SRS.

Een belangrijk punt is de bekendheid van SRS. In één van de interviews wordt aangegeven dat niet alle sportverenigingen bekend zijn met SRS. Daar wordt vanuit de afdeling communicatie en door de gebied coördinatoren en verenigingsconsulenten wel aan gewerkt. Voor de verenigingsconsulenten is het vooral belangrijk om direct contact te onderhouden met trainers. Ze zijn bezig met uitzoeken hoe ze meer bekendheid binnen verenigingen kunnen genereren, bijvoorbeeld via posters, sociale media, youtube of podcasts.

Beleid over Veilig Sportklimaat

SRS geeft aan dat er op het gebied van beleid nog veel kansen zijn. Allereerst is de suggestie om in het Sportakkoord duidelijker te benoemen waar de gemeente op wil focussen, het is nu erg op hoofdlijnen geschreven. Het zou fijn zijn wanneer bijvoorbeeld ook trainers zich herkennen in zo'n beleidsplan. Dat kan bijvoorbeeld in de vorm van een infographic of animatie die gedeeld wordt.

Verder zouden verenigingen vaker aangesproken mogen worden op hun beleid. Veel sportverenigingen zitten qua beleid nog 'op de behoudende lijn'. De bedoeling richting de toekomst is namelijk dat sportverenigingen moeten groeien naar meer proactieve en vooruitstrevende verenigingen. De inschatting vanuit SRS is dat een derde van de verenigingen op de proactieve lijn zit, veelal de grotere verenigingen.

Ook is genoemd dat er cursussen worden aangeboden aan sportverenigingen over veilig sportklimaat. De ervaring is dat sommige verenigingen hier nogal vrijblijvend mee omgaan en dan bijvoorbeeld op het laatste moment afzeggen, wat onnodig veel tijd en geld kost. Vanuit SRS wordt geopperd dat het ook een idee kan zijn om veilig sportklimaat te koppelen aan subsidies, zodat er meer bewustwording binnen verenigingen ontstaat dat de vereniging ook een opvoeddimensie is. Daarnaast lijkt het zinvol om te kijken naar het breder trekken van klimaatveiligheid, door ook de culturele sector hierbij te betrekken. Het wordt dat een veilig sport- en cultuurklimaat.

Bijvoorbeeld proactief omgaan met een pestprotocol. In plaats van het protocol erbij pakken wanneer een kind gepest wordt, proactief werken aan het begin van het seizoen en dan al afspraken maken (zoals telefoons buiten de kleedkamer laten).

Qua opzet van het beleidsplan is de suggestie gedaan om het plan helemaal opnieuw in te delen. Een aantal zaken die vanuit de huidige aanpak meegenomen kunnen worden zijn:

- Intensieve ondersteuning van (sport)verenigingen, zoals 'clubkadercoaching' en 'pedagoog op de club';
- Rotterdamse Aanpak Veilig Voetballen: dit initiatief heeft echt tot verbetering geleid tussen spelers van verschillende voetbalclubs. Daarna is dit project verwaterd, maar het zou goed zijn om een dergelijk project te continueren;
- Sport in het jeugdnetwerk waarbij (sport)verenigingen en zorg- en welzijnsorganisaties de samenwerking met elkaar zoeken om jongeren kansrijk, veilig en gezond te laten opgroeien in Rotterdam;
- Opleiden van vertrouwenscontactpersonen.

Aandachtspunten veilig sportklimaat

Vanuit SRS is een aantal aandachtspunten genoemd, waaronder ouderbetrokkenheid en vrijwilligersbeleid. Verenigingen hebben 'handjes' nodig. De ervaring vanuit SRS is dat het moeilijk is om ondersteuning of bijeenkomsten weg te zetten bij verenigingen door gebrek aan vrijwilligers. Daarnaast is er ook aandacht nodig voor diversiteit en inclusie bij onder andere de voetbalclubs. Het gaat over het daadwerkelijk betrekken van verschillende mensen, zowel als lid als in het bestuur of als trainer/vrijwilliger. Voor wat betreft inclusie is het gesprek aangaan met verenigingen over het 'non-binaire' actueel: wat betekent het, hoe kan een vereniging daarmee omgaan? SRS probeert verenigingen mee te geven dat het belangrijk is voor non-binaire personen om te weten dat ze welkom zijn. Het is belangrijk voor verenigingen om na te denken over de wijze waarop een vereniging dat naar buiten toe uit kan stralen. Aan de andere kant wordt opgemerkt dat -wanneer het gaat om inclusie in het algemeen- het vooral ook van belang is óf iemand past bij een vereniging. Het gaat erom om daar te gaan sporten waar je je het prettigst voelt. Dat is beter dan dat een vereniging zijn best gaat doen om iedereen welkom te laten voelen. Verder is aangegeven dat huidige ontwikkelingen zoals 'nieuwe armoede', eenzaamheidsproblematiek, psychische klachten en suïcidaliteit hun weerslag zullen hebben op de sportverenigingen. Zeker na de coronaperiode zijn dergelijke ontwikkelingen duidelijker zichtbaar onder adolescenten. Vanuit SRS wordt nog meer bewustwording meegegeven aan verenigingen omtrent veilig sportklimaat. Zodat ze weten wat er onder veilig sportklimaat valt, of wat ze nog extra kunnen doen om het veilig sportklimaat te bevorderen.

'Verenigingen zijn vaak blij dat er voldoende trainers zijn, de rekeningen betaald zijn en de contributies binnen zijn'.

Vitaliteitsonderzoek

Vanuit SRS wordt aangegeven dat het vitaliteitsonderzoek ingaat op de thema's die horen bij een veilig sportklimaat, zoals VOG, gedragscode, inclusie en diversiteit. Wat bepalend is in de beantwoording van de vragen is wie de vragenlijst invult. Het is wenselijk wanneer de vragenlijst wordt ingevuld door iemand die dagelijks in de praktijk staat, contact heeft met de leden en de ouders en niet alleen een bestuursfunctie heeft. Vaak ziet SRS dat de vragenlijst door de penningmeester wordt ingevuld, wat mogelijk andere antwoorden oplevert. De ervaring vanuit SRS is dat de meeste sportverenigingen positief zijn en hun vereniging als veilig ervaren. Maar wanneer er vervolgens wat verder wordt doorgevraagd, dan ontstaat een realistischer beeld over het daadwerkelijke veilige sportklimaat. Uit het vitaliteitsonderzoek blijkt namelijk dat het hanteren van de instrumenten om te komen tot een veilig sportklimaat niet de garantie geven voor een veilig sportklimaat. Uiteindelijk komt het aan op de mensen binnen de sportverenigingen en hun kwaliteiten. Uiteraard is de kans groter dat het sportklimaat onveilig is wanneer de instrumenten niet worden gehanteerd. Daar waar het vitaliteitsonderzoek stopt bij het navragen van zaken zoals VOG, gedragscode, aanwezigheid vertrouwenscontactpersoon, wordt er door de sportplustoetsing nog verder gekeken. Er wordt dan bijvoorbeeld gekeken naar de wijze waarop gedragsregels onder de aandacht van de leden wordt gebracht en hoe vaak deze worden besproken.

3. ROTTERDAMSE SPORTVERENIGINGEN OVER VEILIG SPORTKLIMAAT

3.1 Inleiding

Om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden is uiteindelijk gesproken met negentien verenigingen. Het aanvankelijke plan was om met 25 verenigingen te gaan praten. Echter, het bleek een grote uitdaging om in totaal 25 verenigingen bereid te vinden om deel te nemen aan het onderzoek. Dit heeft ook te maken met het feit dat de meeste respondenten dit moeten doen naast hun vrijwillige taken voor de vereniging. De verenigingen die hebben deelgenomen aan het onderzoek vinden veilig sportklimaat een belangrijk onderwerp om over te praten en ervaringen over te delen. Soms uit de ervaring die ze met veilig sportklimaat hebben. Maar soms ook uit nieuwsgierigheid naar het onderwerp. Bij de selectie van verenigingen zijn zoveel mogelijk verschillende verenigingen betrokken: qua locatie/wijk, qua grootte, qua sport en zowel sportplusverenigingen als niet-sportplusverenigingen. Er zijn zoveel mogelijk verschillende respondenten geïnterviewd qua functie bij de vereniging. Er is gesproken met bestuurders, trainers, vertrouwenscontactpersonen, trainersbegeleiders, commissieleden en een coördinator Sportplus. Uiteraard maakt het uit wie er wordt geïnterviewd. De ene persoon weet beter waar de behoeften van trainers liggen, hoe je moet omgaan met kinderen of lastige situaties, wat er daadwerkelijk op het veld gebeurt als het gaat om veilig sportklimaat. De ander kijkt meer overkoepelend naar het veilig sportklimaat. Deze verschillende perspectieven leveren uiteindelijk een rijk beeld op. Na negentien interviews lijkt er voldoende informatie te zijn opgehaald om de onderzoeksvragen te beantwoorden. In dit hoofdstuk staan de resultaten uit deze negentien gesprekken beschreven.

3.2 De sportverenigingen

	Locatie	Sportplusvereniging?			
Basketbal	Charlois	vcp ¹			
Cricket/voetbal	Schiebroek	coördinator Sportplus, voorzitter jeugdvoetbalcommissie			
Hockey	Delfshaven en Kralingen	vcp, trainer	trainer		
Judo	Schiebroek en Charlois	eigenaar		eigenaar	
Korfbal	Schiebroek	trainersbegeleider, lid recreatiecommissie			
Roeien	Oude Noorden	vcp, jeugdcommissaris			
Rugby	Hillegersberg	vcp			
Scouting	Hillegersberg - Kralingen	teamleider, begeleider		bestuurder	
Tafeltennis	Prins Alexander	bestuurder			
Tennis	Kleiwegkwartier	bestuurder			
Voetbal	Schiebroek, Kralingen, Rozenburg, Blijdorp	trainer	trainer	bestuurder	Trainer, oud-bestuurder
Volleybal	Charlois	vcp, trainer (ex-bestuurder)			
Zeilen	Kralingen	vcp			

3.3 Associatie bij 'Veilig Sportklimaat'

De associaties die sportverenigingen hebben bij de term 'veilig sportklimaat' zijn wisselend. De meeste associaties hebben te maken met sociale veiligheid.

Sociale veiligheid

Omgangsnormen, normen en waarden

- Geen fysiek geweld, intimidatie, seksuele intimidatie, racisme en verbale agressie;
- Snelle herkenning van niet acceptabel gedrag en daartegen optreden (bijvoorbeeld pestgedrag);

¹ vcp: vertrouwenscontactpersoon

- Elkaar accepteren en respecteren, óók de tegenstander;
- Alles kunnen zeggen en kunnen bespreken, op een fatsoenlijke manier;
- Laagdrempelig thema's kunnen bespreken met ouders;
- Goede sociale omgang met elkaar en duidelijke regels over hoe mensen met elkaar omgaan;
- Weten hoe je met elkaar omgaat bij vervelende situaties, bijvoorbeeld rondom een trainer of coach en dat het gesprek daarover kan plaatsvinden;
- Handhaven van normen en waarden op de club (en die zijn niet altijd hetzelfde als bij de leden thuis);
- RVV: Respect, Veiligheid en Vertrouwen;
- Mogelijkheid bieden tot hoor en wederhoor.

Jezelf kunnen zijn, inclusiviteit

- Jezelf zijn in de manier van bewegen, waarin je ook goed afstemt met je omgeving;
- Iedereen kan sporten en meedoen aan sociale activiteiten, ongeacht achtergrond, geaardheid, opleiding etc. zonder vervelende ervaringen;
- Een plek creëren waar iedereen het kan benoemen wanneer er iets aan de hand is en waar je jezelf kunt zijn, ongeacht huidskleur, geloofsovertuiging, seksuele geaardheid etc.;
- Niet alleen de jeugd, maar ook de ouderen die vrij kunnen zijn om zichzelf te uiten;
- Een inclusieve vereniging zijn, ook voor kinderen van ouders met weinig geld.

Een fijne sfeer, plezier hebben

- Iedereen moet elkaar kunnen vertrouwen en er moeten voldoende mensen zijn om te voorkomen dat er geen 1-op-1 situaties ontstaan waarin mensen zich onprettig voelen;
- Iedereen voelt zich veilig op de club, vindt het fijn om erheen te komen en er heerst geen vijandige sfeer;
- Een open, positieve en fijne sfeer;
- Plezier is belangrijk;
- Iedereen moet op zijn eigen niveau en met plezier kunnen sporten.

'Plezier is belangrijker dan de prestatie en draagt bij aan een veilig sportklimaat'

Een fijne plek voor kinderen

- Kinderen leren omgaan met kinderen vanuit diverse achtergronden;
- Kinderen moeten zich veilig, gewaardeerd en gerespecteerd voelen;
- Kinderen moeten zichzelf kunnen zijn.

Goede training/coaching

- Een trainer of coach moet fouten kunnen toegeven, sorry kunnen zeggen, zichzelf kunnen corrigeren en dit openlijk bespreken met leerlingen;
- Betrokken trainers die een aanspreekpunt zijn voor iedereen, ook de ouders;
- Coachen op een positieve manier.

Meer dan sport

- Het draait niet alleen om sporten, maar ook om ontwikkelen op sociaal gebied.

Fysieke veiligheid

- Lid zijn van 'Groene Verlichting en Veilig Fietsen';
- Voldoende verlichting zodat kinderen veilig naar huis kunnen fietsen;
- Beschermende kleding voor regenachtige dagen (watersport);
- Omkleden in douches en toiletten in plaats van op de steiger (watersport);

- Facilitair veilig;
- Nette en schone sportruimtes;
- Veilige materialen, een veilig terrein en een veilig gebouw (scouting);
- Veiligheid van de spelers om (zware) blessures te voorkomen en de belangrijke rol van de scheidsrechter hierbij om een veilig sportklimaat te waarborgen, zowel op het veld als langs de lijn (rugby).

3.4 Een fijne en veilige sportomgeving

Aan de verenigingen is gevraagd wat er hoort bij een fijne en veilige sportomgeving. De antwoorden op deze vraag zijn ook nogal wisselend.

Geschikte faciliteiten

Een aantal verenigingen wijst op het beschikken over de geschikte faciliteiten, zoals een goed gebouw, geschikte kleedkamers, genoeg parkeerplaats, goede materialen, cameratoezicht of een goed verlicht fietsenrek. Eén van de verenigingen merkt op dat ze vooral een fijne en veilige omgeving zijn dankzij de fijne accommodatie die ze hebben met een gezellige gezamenlijk ruimte om te eten en te drinken.

Rol van de trainer

Een aantal keer is de rol van de trainer benadrukt. Eén van de trainers die zelf een G-team (mensen met beperking) traint geeft aan dat een trainer binnen zijn team moet zorgen voor veiligheid. Het is belangrijk dat de trainer de spelers goed kent en op de hoogte is van de thuissituatie. Deze trainer weet bijvoorbeeld welke spelers zelf naar huis gaan en stuurt de ouders dan een appje dat de speler onderweg is. Ook een andere trainer vindt dat trainers zich altijd goed moeten verdiepen in kinderen en goed moeten kunnen signaleren wanneer er iets aan de hand is. Een vertrouwenscontactpersoon vindt het belangrijk om de 'ogen en oren op te houden': hoe gedragen kinderen zich, zitten ze lekker in hun vel? En wanneer (assistent-) trainers iets signaleren, dan wordt het eventueel opgeschaald. Een andere trainer vertelt de kinderen altijd even apart te nemen als zichtbaar is dat een kind het moeilijk heeft. Deze trainer heeft een netwerk om zich heen waar hij naar door kan verwijzen mocht er behoefte zijn aan (psychische) hulp.

Belang van (gedrags)regels

Een aantal verenigingen geeft aan dat regels en structuur van belang zijn. Bijvoorbeeld duidelijke gedragsregels, waaruit blijkt hoe men met elkaar om moet gaan en dat discriminatie niet aan de orde is. Sommige verenigingen vinden dat deze gedragsregels verder reiken dan de spelers. Het naleven door bestuur, trainers en ouders wordt ook weleens genoemd. Een vereniging benoemt een eigen commissie Sport en Respect te hebben voor leden die 'over de schreef' gaan.

Inclusief en divers zijn

Meerdere verenigingen spreken over het belang van inclusie en diversiteit: de uitstraling dat iedereen welkom is. Bij één van de verenigingen hebben ze gezien dat leden die ervoor uit zijn gekomen dat ze homoseksueel zijn, als rolmodel hebben gefungeerd. Het heeft ze een hele diverse vereniging opgeleverd. Maar soms kan het ook gaan om een goede mix van jong en oud of man en vrouw.

Aanspreekbare vertrouwenscontactpersoon en bestuur

Het belang van een aantal functies binnen de vereniging is een aantal keer aangestipt. Zoals een aanspreekbare vertrouwenscontactpersoon, een bestuur wat goed aanspreekbaar is of de aanwezigheid van een geschillencommissie. Een vertrouwenscontactpersoon noemt dat de vereniging een zorgplicht voor zowel fysieke als sociale veiligheid heeft, die zicht uitstrekt tot iedereen bij de vereniging.

Leden maken de club

Uiteindelijk zorgen de leden er zelf ervoor zorgen of men zich fijn voelt binnen de vereniging en of er een 'familiegevoel' heerst binnen de vereniging. Want een goede sfeer, met goede contacten onderling zorgen uiteraard voor een veilig en fijn klimaat.

Overige punten

Daarnaast is het belang van voldoende begeleiding aangestipt, iets wat binnen veel verenigingen nogal lastig is. Maar ook voldoende BHV'ers mocht er iets gebeuren. En een vereniging benoemt dat alle vrijwilligers een EHBO-cursus hebben gevolgd.

3.4 Thema's Veilig Sportklimaat

Vanuit Rotterdam Sportsupport zijn 13 onderdelen aangegeven die bijdragen aan een veilig sportklimaat. In onderstaand overzicht is te zien hoeveel verenigingen aandacht besteden aan de verschillende onderdelen.

THEMA	Aantal keer genoemd
Visie op veilig sportklimaat	10
Aannamebeleid voor vrijwilligers	17
Gedragscode	18
Huishoudelijk reglement	18
Waarden – en normenbeleid	15
Opleiding en ontwikkeling van trainers(begeleiders)	19
Ouderbetrokkenheid	16
Vertrouwenscontactpersoon	19
Verklaring Omtrent Gedrag (VOG)	19
Aandacht voor seksuele intimidatie en/of misbruik	17
Oog hebben voor zorgsignalen/problemen thuis	19
Sport in het jeugdnetwerk	1
Diversiteit en inclusie	18

3.4.1 Visie op veilig sportklimaat

Tien verenigingen hebben een visie op veilig sportklimaat. Dat zijn de acht sportplusverenigingen en nog twee andere verenigingen. Alle andere verenigingen hebben naar het lijkt geen specifieke visie gericht op veilig sportklimaat. Dat wil overigens niet zeggen dat ze hier niets over op papier hebben gezet. Maar veelal is het ondergebracht in een ander document, zoals het huishoudelijk reglement of het beleidsplan.

Je krijgt vaak te horen 'dat doen we toch?' maar soms hebben mensen niet door dat ze een grapje maken wat voor de ander niet leuk is..

Sportplusverenigingen

Over de visie is vanuit de sportplusverenigingen een en ander opgemerkt. Zo geeft een sportplusvereniging aan dat trainers op de hoogte moeten zijn van deze visie, omdat je 'niet zomaar even trainer word'. Andere verenigingen zijn nu in de fase dat ze wel een visie hebben, maar dat ze die nog verder moeten verfijnen, moeten gaan verspreiden onder de leden of dat ze nadenken over het bespreekbaar maken van veiligheid met personen die leidinggeven. De aanvankelijke visie bij een vereniging was bijvoorbeeld 'iedereen moet op een fijne manier komen sporten'. Maar nu denken ze verder na over wat de club nodig daarbij heeft, hoe ze het kunnen faciliteren en hoe ze het communiceren. Verder is opgemerkt dat veilig sportklimaat onderdeel is van de sportplusvereniging, naast andere maatschappelijke projecten, zoals het opzetten van een schoolsportvereniging.

Eén van de sportplusverenigingen geeft aan dat SRS wat verder gaat dan de vereniging zelf als het gaat om veilig sportklimaat. Zelf vinden ze dat ze prima afspraken hebben met de trainers, ze werken op basis van vertrouwen. Alle trainers hebben een VOG. Maar SRS voegt eraan toe dat een hoofdtrainer bijvoorbeeld niet privé mag appen met spelers, maar in de groepsapp. De appjes mogen dan alleen gericht op de sport zijn. Ze adviseren om het werken 'op basis van vertrouwen' wat serieuzer te nemen en aanvullend ook trainingen te gaan doen, bijvoorbeeld over seksuele intimidatie. De vereniging zelf vindt het nog lastig om de jongere trainers van 15 jaar hiermee 'te belasten' en zetten graag in op een goede onderlinge band.

Niet sportplusverenigingen

Bij een vereniging is de visie momenteel in ontwikkeling en hebben ze nu de kennis in huis voor een jeugdplan. Een vereniging merkt op '*het komt erop neer dat iedereen zich thuis moet voelen er moet gewoon een veilig klimaat zijn*'. Een andere vereniging geeft aan dat er in een visie-document wordt ingegaan op veiligheid, maar dat er geen apart veiligheidsprotocol is. De aspecten met betrekking tot veiligheid worden namelijk grotendeels gedekt door de commissie Sport en Respect. Weer een andere vereniging geeft aan wel een visie te hebben, maar dan in de vorm van een huishoudelijk reglement waarin staat wat de club verwacht van de leden. En in de statuten staat beschreven wat de stappen zijn wanneer er iets gebeurt. Ook is aangegeven dat de visie voornamelijk mondeling op leden wordt overgedragen, wat goed werkt.

3.4.2 Aannamebeleid voor vrijwilligers

Bijna alle verenigingen geven aan een 'aannamebeleid voor vrijwilligers' te hebben. Het aannamebeleid ziet er wisselend uit. Twee verenigingen hebben geen aannamebeleid en gaan op hun 'onderbuikgevoel' af, de ervaring die mensen al hebben en de match die er is met de doelgroep. In de meeste gevallen wordt het aannamebeleid gekoppeld aan een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG), soms ook voor de bestuursleden. Sommige verenigingen gaan nog een stapje verder dan de VOG, zoals 'screenen' of een 'background check'. Of soms ook nog over een gesprek over opgedane ervaring en dat een vrijwilliger over pedagogische vaardigheden moet beschikken. Ook komt het voor dat trainers worden geobserveerd om te kijken of ze geschikt zijn. Een paar sportplusverenigingen merken op dat ze in de aankomende tijd verder gaan met het aannamebeleid. Zo geeft een van deze verenigingen aan dat ze zich ervan bewust zijn dat de coaches die ze aannemen in contact staan met de sporters en dat zij diegenen kunnen kwetsen of dat er sprake kan zijn van machtsrelaties. De coach heeft de verantwoordelijkheid om een veilige vereniging te creëren. Alle nieuwe coaches moeten een VOG aanvragen, maar krijgen ook allemaal een cursus waarin sociale veiligheid een belangrijke rol speelt. Voorheen gold de VOG alleen voor de jeugdcoaches. Een andere sportplusvereniging geeft aan (naast een VOG) een gedragsverklaring te laten tekenen door vrijwilligers waarin de normen en waarden van de club beschreven staan, wat ze verwachten en tips over wat ze wel/niet moeten doen. Deze verklaring moeten vrijwilligers ondertekenen. Daarnaast vinden er met iedere vrijwilliger gesprekken plaats voordat ze aan de slag gaan. Wanneer trainers van een andere club vandaan komen, dan wordt gecheckt waarom ze daar vertrokken zijn.

Vrijwilligers worden langs dezelfde meetlat gehaald als werknemers

Aannamebeleid voor vrijwilligers die werken met mensen met een beperking

Weinig verenigingen hebben veel ervaring met mensen met een beperking. Bij Stichting Plons uiteraard wel. Daar is voornamelijk de match met de doelgroep van belang: '*zeilen kun je leren, maar een klik met de doelgroep moet je hebben*'. Bij de tafeltennisvereniging worden de mensen met een beperking getraind door degene die affiniteit met de doelgroep heeft en weet wat ze nodig hebben. Daarnaast zijn er twee verenigingen geïnterviewd met een G-team. Bij de korfbalvereniging met een G-team dienen de trainers extra geschoold te zijn, bijvoorbeeld door het volgen van een extra module sporten met gehandicapten binnen de opleiding Sport en Bewegen. Daarnaast is ook de match belangrijk. De andere vereniging heeft niet over een specifiek aannamebeleid voor het G-team gesproken.

3.4.3 Gedragscode

Bijna alle verenigingen hebben een gedragscode. Vaak wordt het in één adem genoemd met het huishoudelijk reglement. Ook noemt een vereniging als lid van de bond de van daaruit vastgestelde gedragsregels op te volgen. De gedragscodes per vereniging lijken van elkaar te verschillen, evenals de wijze waarop er over de gedragscodes gecommuniceerd wordt.

Vanuit de **sportplusverenigingen** worden diverse vormen van gedragscodes genoemd:

- Er zijn '10 gouden regels', het is laagdrempelig;
- Er is een gedragsverklaring die wordt ondertekend door vrijwilligers;
- De gedragscode is een naslagwerk en wordt gebruikt wanneer men ergens tegenaan loopt. Het bestuur wil de regels zichtbaarder maken in de hal en er is een nieuwe app voor leden waarin ze gedragsregels kunnen laten zien. Verder werkt deze vereniging samen met SRS en andere verenigingen toe naar het uniformeren van de beeldvorming als het gaat over gezamenlijke waarden en normen overdragen op de jeugd;
- De gedragscodes gaan we explicieter maken: bijvoorbeeld iedereen doet twee keer per jaar mee aan de grote schoonmaak. Verder proberen ze de zaken positief te formuleren: 'we *verwachten dit of dat..*' in plaats van 'je mag niet dit of dat'. Daarnaast wordt de gedragscode, samen met het waarden- en normenbeleid onderdeel van het aanmeldformulier, zodat iedereen zich er bij aanmelding bewust van wordt;
- Er is een trainersvisie waar indirect een gedragscode in zit (hoe moet je handelen als trainer), maar er is geen gedragscode voor de spelers;
- Vanuit Scouting Nederland is er een gedragscode en binnen de groep wordt verwacht dat iedereen zich fatsoenlijk gedraagt;
- Er is een gedragscode die gecommuniceerd wordt naar de leden en vrijwilligers. Van SRS moest deze gedragscode ondertekend worden door de trainers, waar de vereniging het niet mee eens was.

Vanuit de **niet-sportplusverenigingen** geeft het merendeel ook aan gedragscodes te hebben. Een aantal verenigingen geeft aan dat deze op de website staan, of denken dat ze op de website staan. Soms staat de gedragscode beschreven in het huishoudelijk reglement. Daarnaast is het volgende gezegd:

- De gedragsregels zijn samen met SRS opgesteld;
- De gedragscode is in de vorm van basisregels met het bestuur opgesteld. Het gaat dan om respect, netjes met elkaar omgaan en niemand uitsluiten. Wanneer men het er niet mee eens is, dan kan de dialoog met het bestuur worden aangegaan;
- Een trainer benoemt dat de gedragscode niet altijd strookt met datgene wat mensen van huis uit meenemen. Hij voelt zich als trainer vaak minderwaardig, omdat veel ouders van de kinderen hoogopgeleid zijn en op hem neer lijken te kijken;
- Een trainer vindt het belangrijk en besteedt hier regelmatig aandacht aan in zijn lessen. Daarnaast worden leden erop aangesproken wanneer ze ongewenst gedrag vertonen;

Een vereniging geeft aan geen echte gedragscode te hebben, maar wel gedragsregels die op een bord bij de ingang hangen. Het gaat hierbij om gedragsregels voor spelers, maar ook voor ouders.

3.4.4 Huishoudelijk reglement

Een huishoudelijk reglement is bij bijna alle verenigingen aanwezig. Zoals gezegd wordt het vaak in één adem genoemd met de gedragscode of het waarden- en normenbeleid. Er is ook een klein aantal verenigingen dat wel onderscheid maakt tussen de gedragscode en het huishoudelijk reglement. Zo geeft een niet-sportplusvereniging aan dat ze in het huishoudelijk reglement spreken over de kledingvoorschriften, de taken die uitgevoerd moeten worden, waar mensen mogen gaan en staan

Respect is de grootste huishoudelijke regel die we eigenlijk hanteren

wanneer er wedstrijden zijn, over het verstoren van de orde en waar je mag eten en drinken. Maar ook regels over taalgebruik, respect hebben voor de tegenstander wordt onder de noemer huishoudelijke

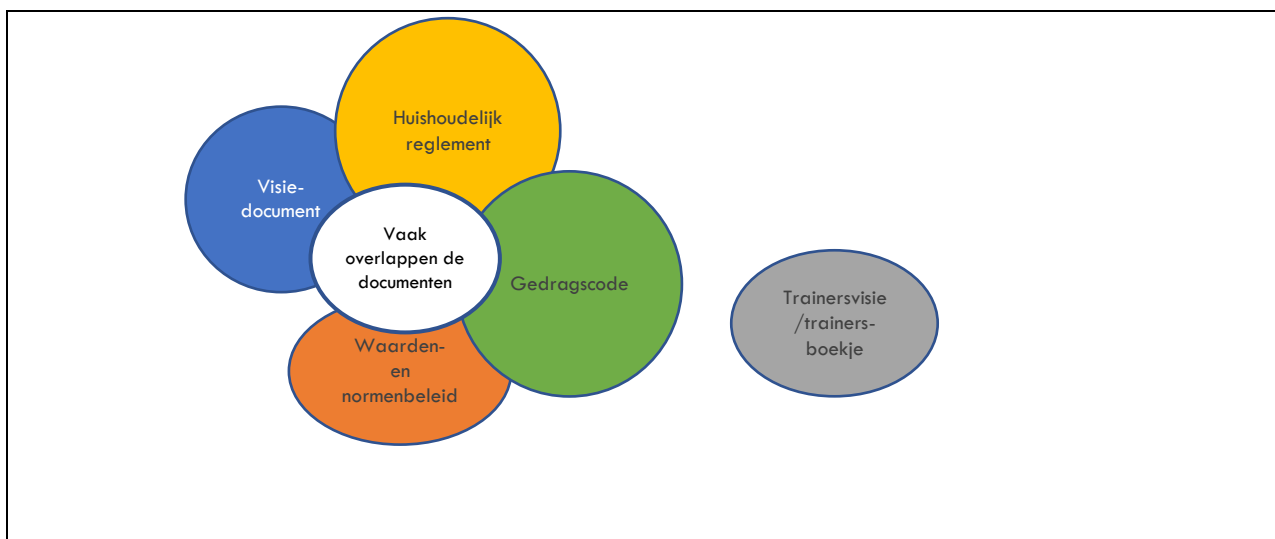
regel geschaard. Vanuit de scoutingverenigingen is aangegeven dat Scouting Nederland een overkoepelend huishoudelijk reglement heeft.

3.4.5 Waarden- en normenbeleid

Er zijn zeven verenigingen die een waarden- en normenbeleid hebben naast een huishoudelijk reglement en een gedragscode. Dit zijn overwegend sportplusverenigingen. Daarnaast zijn er acht verenigingen die hun waarden- en normenbeleid hebben opgenomen in een ander document zoals het huishoudelijk reglement, gedragsverklaring, trainersvisie of visiedocument. Eén van deze verenigingen geeft aan dat de documenten per mail naar alle leden zijn gestuurd, nadat deze samen met de statuten waren goedgekeurd in de Algemene Ledenvergadering. Anderen hebben ze op de website gezet. Een andere vereniging vindt dat het normen- en waardenbeleid explicieter mag worden. Want wat betekent het bijvoorbeeld dat iedereen gelijkwaardig is? Eén vereniging vindt het waarden- en normenbeleid hetzelfde als gedragsregels.

Bijvoorbeeld iemand die 'ertussenin' zit. Wil diegene dat aangesproken worden met hij of zij? De vereniging vindt het belangrijk dat mensen niet raar naar zo'n persoon kijken en dat ze de wensen van deze persoon respecteren.

Alle verenigingen zien belang van normen en waarden en het aanspreken op ongewenst gedrag (zoals pesten, duwen, schoppen, schelden). Soms speelt de scheidsrechter een belangrijke rol in het naleven van de regels. Sommige verenigingen hebben afspraken gemaakt over de omgangsnormen, zoals de tegenstander en de scheidsrechter de hand schudden, elkaar een prettige wedstrijd wensen, altijd respectvol blijven, de tegenstander feliciteren bij een overwinning en letten op taalgebruik. Bij sommige verenigingen leiden overtredingen van deze omgangsnormen tot consequenties, zoals uit de wedstrijd gehaald worden of de volgende wedstrijd niet meespelen. Een andere vereniging merkt op 'bovenop' ongewenst gedrag te zitten en de persoonlijke groei van de leden voorop te stellen. Ook zijn er verenigingen die aangeven dat bij ernstige situaties waar men met begeleiders niet uitkomt de ouders of vertrouwenscontactpersoon worden betrokken. Eén vereniging wil de normen en waarden expliciet in een informatief boekje voor leden gaan opnemen.

3.4.6 Opleiding en ontwikkeling van trainers(begeleiders)

Alle verenigingen hebben aandacht voor de begeleiding en opleiding van trainers. Over het algemeen zijn de sportplusverenigingen wat verder in de opleiding en ontwikkeling van trainers. Duidelijk is dat de ene vereniging het veel grondiger aanpakt dan de andere vereniging. Het varieert van les kunnen krijgen mocht daaraan behoefte bestaan tot gecertificeerd trainer worden. Bij meerdere verenigingen wordt opleiding en training geregeld door externe partijen, zoals de KNVB, KNKB, KNRB, NOC*NSF, SRS, Scouting Nederland of Rugby Nederland. En soms faciliteert de vereniging een combinatie van interne en externe trainingen.

Sportplusverenigingen noemen diverse vormen van training:

- Trainersworkshop van SRS (in het verleden), een cursus van het hoofd jeugdopleidingen voor pupillentrainers, mogelijkheid tot behalen UEFA-B certificering;

- Train-de-trainer avonden aan ouders die training geven is op basis van vrijblijvendheid. In de praktijk is het vaak ingewikkeld om ouders te vinden die de training geven én om ouders op die avonden te krijgen. Deze vereniging wil hier een volgende stap in maken. Ze gaan wel een boekje maken waarin onder andere per leeftijdscategorie staat wat past bij de leeftijd en waar je als trainer op moet letten, zowel fysiek als sociaal-emotioneel;
- Een technische en een sociale opleiding voor trainers. De trainers hebben de opleiding gedaan met de naam 'trainers trainen trainers' wat goed werkt;
- Er is een technische lijn uitgezet: een handboek waarin staat wat voor training de verschillende jeugdelftallen nodig hebben, een jeugdtrainersapp en een technische commissie waar trainers met vragen terecht kunnen. In de toekomst wil de vereniging graag een 'oppertrainer';
- Trainers (en andere vrijwilligers) kunnen zich laten opleiden door bijscholingen via de bond, SRS of via NOC*NSF. Er is een whatsapp-groep voor vragen, trainers komen regelmatig samen en ze staan meestal niet alleen voor de groep. Bij de jeugd zijn er minimaal twee trainers wat fijner is voor de trainers en de kinderen. De ouders mogen bij de training aanwezig zijn zolang ze zich er maar niet mee bemoeien;
- Een opleiding in twee á drie avonden op tot basisinstructeur. De vervolgtrainingen zijn via de bond. Er komt nu vanuit de vereniging meer ruimte voor de sociale veiligheid in het opleiden van trainers. Het gaat dan om stilstaan bij het effect van je woorden, een sfeer kunnen creëren om feedback te geven/ontvangen, het gevoel van veiligheid dat je als trainer kunt geven en de verantwoordelijkheid die je draagt als trainer;
- Vier keer per jaar trainingsbijeenkomsten, waardoor trainers ook gemonitord kunnen worden. Ze hebben vier trainingsmodules, waarbij de eerste module verplicht is. Veilig sportklimaat vormt onderdeel van deze eerste module. Meer dan de helft heeft ook module 2. Onervaren trainers worden altijd aan een ervaren trainer gekoppeld. Verder is er een trainershandboek en zijn er externe scholingen vanuit de bond.

Niet-sportplusverenigingen hebben ook verschillende vormen aangegeven:

- Trainersavonden (hele jaar door) waarvoor trainers zich kunnen inschrijven. Iemand vanuit het bestuur kijkt mee hoe de trainer het doet en het bestuur is aanspreekbaar bij vragen of problemen. Er is altijd iemand van het bestuur aanwezig bij trainersavonden en bij wedstrijden;
- Trainers kennen een persoonlijk traject en hebben ontwikkelingsgesprekken. Externe trainers komen weleens naar de vereniging om trainingen te geven. Daarnaast werken ze met de app Rinus van de KNVB, die gebruikt wordt voor jeugdspelers die graag trainer willen worden;
- De technische commissie houdt zich bezig met de ontwikkeling van speltechnieken en de begeleiding en monitoring van trainers. Voor elk team zijn er richtlijnen over wat er aangeleerd moet worden en hoe dat moet. De ervaren trainers coachen de minder ervaren trainers en er wordt gebruik gemaakt van de technische én pedagogische kennis vanuit SRS. Verder organiseert de club minicursussen over diverse onderwerpen en is er een handleiding geschreven om trainers wegwijs te maken in het trainerschap;
- Trainers worden intern begeleid en gecoacht door de hoofdtrainer die bevoegd is voor alle trainingen;
- Trainingen worden verzorgd vanuit de bond;
- Trainingen worden verzorgd vanuit NOC*NSF;
- In de vereniging is veel aandacht voor orde houden in de groepen en het niet tolereren van 'klieren'. Verder worden de jongere trainers altijd begeleid door de 'trainers-trainers', oftewel de trainers met ervaring.

Elke club heeft moeite om vrijwilligers te vinden. Er zijn namelijk genoeg verenigingen in Rotterdam

3.4.7 Ouderbetrokkenheid

De ouderbetrokkenheid laat bij veel verenigingen te wensen over. Bij drie verenigingen is er praktisch geen sprake van ouderbetrokkenheid. Bij twee sportplusverenigingen draait de vereniging juist vooral op de ouders. Alle vrijwilligers zijn daar bijna ouders. Maar veel verenigingen zouden vooral graag meer ouderbetrokkenheid zien. Ideeën vanuit de verenigingen zijn een ouder-appgroep, wedstrijden aantrekkelijker maken, faciliteiten bieden (zoals wifi, koffie en thee), meer duidelijkheid verschaffen in de taken die gedaan moeten worden of desnoods ouders verplichten om wat te doen. Veel verenigingen hebben geen vrijwilligersvergoeding, wat sommige verenigingen ook noemen als struikelblok voor ouders om vrijwilliger bij een vereniging te worden.

Sportplusverenigingen geven verder aan:

- Ouders zijn tegenwoordig minder betrokken bij de vereniging. Daarom gaat de vereniging, samen met SRS, aan de slag met het vergroten van ouderbetrokkenheid. Veel ouders denken dat het direct een weektaak is. Ze willen daarom een soort menukaart ontwikkelen waarop de uit te voeren taken staan. Daardoor wordt het inzichtelijk om wat voor (kleine) taken het kan gaan;
- Ouders weten vaak niet goed wat ze kunnen betekenen voor de vereniging. Het bestuur zou de ouders graag meer betrekken bij vervoer, zorg voor eten en drinken bij wedstrijden, bardiensten en registratie van competities. In de komende tijd vinden er informatiebijeenkomsten plaats om meer ouderbetrokkenheid te genereren;
- Een vereniging is drie jaar geleden begonnen met een teamouder-app om wat meer taken bij de trainers weg te halen. De teamouder moet de mededelingen vanuit het bestuur communiceren met de andere ouders. Vaak zien ze wel dat dezelfde ouders een bijdrage leveren. Verder is er aan het begin van het seizoen een bijeenkomst vanuit het bestuur waar ouders bij kunnen aansluiten. Daar wordt ook aangegeven wat er van ouders verwacht wordt. Vanaf dit jaar worden ouders verplicht ingezet om wedstrijden te fluiten omdat er te weinig andere vrijwilligers zijn;
- Sinds corona is de ouderbetrokkenheid afgenomen. De jeugdcommissie is toen flink uitgedund en sindsdien zijn er meer ouders die hun kind alleen nog maar afzetten en niet meer mee naar binnen komen. De vereniging wil meer op ouderbetrokkenheid gaan;
- Er is geen verschil tussen ouderbetrokkenheid voor en na corona, maar toch lijkt het alsof mensen door corona meer tijd voor zichzelf nodig hebben en minder tijd steken in bijvoorbeeld vrijwilligerswerk in de avonduren. Het is dan ook moeilijk om aan oudere trainers (zoals ouders) te komen. Veel trainers zijn jong en hebben minder feeling met ouders. Om de ouderbetrokkenheid te vergroten willen ze de wedstrijden aantrekkelijker maken;
- Ouders zouden zich verantwoordelijker mogen gedragen om ervoor te zorgen dat hun kind veilig van en naar de vereniging komt. De vereniging kan veel, maar er zijn grenzen aan het garanderen van de veiligheid van de kinderen.

Er is een grote groep die zegt 'hier is mijn kind en veel plezier'

Vanuit **niet sportplusverenigingen** is aangegeven:

- Ouders zijn altijd welkom en komen voornamelijk als toeschouwer;
- Er wordt jaarlijks een ouder-kinddag georganiseerd waarbij de ouders een les meedoen samen met hun kind;
- Omdat de vereniging leden uit Groot-Rotterdam aantrekt blijven ouders vaak kijken naar de wedstrijden. Dat triggert de ouders wat vaker om iets voor de vereniging te betekenen. De ouderbetrokkenheid is gegroeid sinds de vereniging naar een betere locatie verhuisd is;
- Ouderbetrokkenheid wordt steeds moeilijker: veel kinderen worden naar de vereniging gestuurd of afgezet. Ze proberen het gezellig te maken voor ouders door koffie en thee te schenken en voor wifi te zorgen. De vereniging zit in een transitie om weer meer van ouders te gaan vragen;
- De vereniging verwacht dat ouders wat vrijwilligerswerk op de vereniging doen, maar in de praktijk komt het steeds op dezelfde schouders terecht.

Waar voorheen ouders de kinderen tot een wat oudere leeftijd brachten, gaan kinderen nu zelf met fiets of OV naar de club.

- Een vereniging staat op het kantelpunt van ouders verplichten om mee te gaan helpen omdat de inzet van ouders te laag is. De trainer denkt dat er nog best wat te bereiken is door de ouders eerst persoonlijk te benaderen om ze te motiveren om te helpen;
- De vereniging zet in op zoveel mogelijk ouderbetrokkenheid door te vragen of ze bepaalde taken willen uitvoeren, zoals helpen in de kantine of spullen wassen. Het creëert ook saamhorigheid tussen ouders;
- Vanuit de club wordt gevraagd of ouders trainer of scheidsrechter willen worden. Waar ze in ieder geval niet op zitten te wachten is schreeuwende ouders langs de lijn.

3.4.8 Vertrouwenscontactpersoon

Bijna alle verenigingen hebben een of meerdere vertrouwenscontactperso(o)nen. Eén vereniging geeft aan dat er daarnaast ook een vertrouwenscontactpersoon bij de bond is. Bij een scoutingclub komt er binnenkort een vertrouwenscontactpersoon. Tegelijkertijd werken ze ook aan een visie en het transformeren van stichting naar vereniging waardoor ze de ouderbetrokkenheid gemakkelijker kunnen vormgeven. Veelal is de vertrouwenscontactpersoon iemand vanuit de vereniging, bijvoorbeeld een (oud)trainer, een ouder of (oud)lid. Een enkele keer is het een onafhankelijke partij. Bij één vereniging is de eigenaar zelf de vertrouwenscontactpersoon. Om duidelijk te maken wie het is staat het vaak op de website vermeld of is er de intentie om dat te doen, wordt het aangekondigd in het clubgebouw of wordt een voorlichting gegeven. Een paar keer is aangegeven dat de vertrouwenscontactpersoon hiervoor een cursus volgt of gevolgd heeft. Een aantal vertrouwenscontactpersonen heeft een achtergrond in de zorg. In een aantal interviews met de vertrouwenscontactpersonen zelf is wat dieper ingegaan op deze rol. Veelal lijkt het erop dat ze het niet druk hebben met 'echte heftige casussen'. Maar vanuit de verschillende verenigingen zijn wel allerlei onderwerpen aangegeven waarmee de vertrouwenscontactpersoon zich bezighoudt:

- Nadenken over hoe je een sfeer kunt creëren waarin iedereen zich veilig voelt, zichzelf mag zijn en dingen bespreekbaar durft te maken;
- Adviseren en ondersteunen bij grensoverschrijdend gedrag;
- Meewerken aan het vormgeven van beleid voor een sociaal veilige sportomgeving;
- Adviseren over vraagstukken met betrekking tot veilig sportklimaat;
- Hoe je als vereniging kunt omgaan met gevoelens van buitengesloten worden van nieuwe leden;
- Vraag rondom pestbeleid;
- Verbale en non-verbale intimidatie (door spelers of mensen langs de lijn);
- In orde maken van de VOG's;
- Meedenken over zorgen in de thuissituatie;
- Omgaan met het gedrag van bepaalde kinderen;
- Communicatie tussen team en coach/trainer;
- Gesprekstips voor kinderen die buiten de groep vallen;
- Bemoeienis met teamindelingen waar ouders/kinderen ontevreden over zijn.

Opgemerkt wordt dat sommige onderdelen wellicht niet bij de vertrouwenscontactpersoon horen, maar dat er dan ook een goede verbinding moet zijn met het bestuur zodat zaken goed opgepakt worden.

3.4.9 Verklaring Omtrent Gedrag

Alle verenigingen hebben een gratis VOG voor hun vrijwilligers. Veelal geven de verenigingen aan dat het geldt voor alle vrijwilligers. Sommigen voegen eraan toe dat het ook is voor het bestuur en leden van commissies. Een andere vereniging stelt het pas verplicht voor trainers vanaf 16 jaar. Een paar keer is opgemerkt dat het niet alles dekt, wordt er gesproken van '*schijnveiligheid*' of '*een wassen neus*'. De vereniging krijgt namelijk niet te horen of de gegevens voor een VOG door de vrijwilliger zijn ingeleverd. Iemand is vaak al aan het werk voordat de VOG is teruggestuurd. En bovendien kan iemand later alsnog de fout ingaan. Een andere vereniging merkt op dat het een keiharde eis is. Bijvoorbeeld als lijntrekker,

grasmaaier of schoonmaker. Aan de andere kant is er ook een trainer die opmerkt dat het heel goed is dat ze VOG landelijk verplicht gaan stellen, aangezien er *‘meer gekken rondlopen dan vastzitten’*.

3.4.10 Aandacht voor seksuele intimidatie en/of misbruik

De meeste verenigingen hebben aandacht voor seksuele intimidatie en/of misbruik. Een paar verenigingen geeft aan dat het niet aan de orde is. Eén vereniging merkt op dat dit valt onder de arbitragecommissie en er dus zeker aandacht voor is. Zij zien vooral bij de meidenteams veel ‘nasty pestgedrag’. Soms geven verenigingen alleen aan dat er aandacht voor is en dat ze het bespreken mocht het zich voordoen. Ook geeft een vereniging aan dat het eigenlijk nergens beschreven staat, maar dat deze ‘ongeschreven regels’ wel wat duidelijker mogen worden. Ze willen graag een protocol om op terug te vallen en waarin duidelijk staat welke stappen ondernomen moet worden. Dat protocol moet ook zorgen dat mensen zich gehoord voelen, hun rechten kennen, dat klachten snel worden opgepakt en dat er eenduidig gehandeld wordt. Voorheen was er weleens sprake van een ‘soort verlamming’, waarin iedereen naar elkaar kijkt en niemand weet wat te doen óf mensen er anders over denken.

Er zijn ook verenigingen die rekening houden met de mogelijkheid tot intimidatie of misbruik. Zo noemen een paar verenigingen dat ze van tevoren bedenken wie er met de kinderen meegaat in de kleedkamer om de veiligheid te waarborgen. Binnen de scouting geldt bijvoorbeeld de regel dat een leider nooit alleen is met een kind. Een andere vereniging merkt op dat ze snel schakelen zodra een trainer een vermoeden heeft van intimidatie of misbruik. In het verleden was dat aan de hand met een speler die verdachte blauwe plekken had. Daaropvolgend is de vertrouwenscontactpersoon ingeschakeld en is de meldcode gevolgd. Ook is er een vereniging die de spelers voorziet van dezelfde tenues om de kans op pesten te minimaliseren.

Het is duidelijk dat er bij de ene vereniging meer aandacht voor is dan bij de andere, dat is tevens afhankelijk van de sport of groepssamenstelling. Bij de contactsporten speelt het aanraken veel meer een rol. En ook bij een gemengde groep kan ongewenst gedrag sneller de kop opsteken. De judoscholen geven aan dat ze vooraf duidelijk benoemen waar jongens en meisjes elkaar niet mogen aanraken. En bij rugby speelt de scheidsrechter een hele belangrijke rol in het signaleren van onwenselijk gedrag, zoals bijvoorbeeld bijten.

Een sportplusvereniging benoemt dat ze uitgebreid met dit onderwerp aan de slag zijn gegaan, in samenwerking met SRS. Zij hebben alle teams stellingen voorgelegd die te maken hebben met het bewaken van fysieke en verbale grenzen. Daarbij zijn situaties naar boven gekomen waarover het gesprek is aangegaan. Bij een andere niet-sportplusvereniging hebben de vrijwilligers recentelijk een cursus

Soms zie je een fysieke handeling bij die jongeren. Dan denk je ‘die wordt geïntimideerd’, maar dan is het normaal zeg maar..

gekregen over hoe ze met seksuele intimidatie/misbruik kunnen omgaan. Belangrijk is dat men zich realiseert dat jongeren anders met elkaar omgaan dan vroeger, merkt deze trainer op. Soms is het lastig om te interpreteren of een grens wordt overschreden en wanneer dat bespreekbaar gemaakt moet worden.

Dan blijkt dat kinderen de trainer net iets te enthousiast vinden en dat het wel ietsje minder kan.

3.4.11 Oog hebben voor zorgsignalen/problemen thuis

Alle verenigingen hebben oog voor zorgsignalen of problemen thuis. De wijze waarop ermee wordt omgegaan is wisselend. Zo geeft iemand vanuit een sportplusvereniging aan dat zelf op te pakken vanuit de incidentenbegeleiding, waarbij dan altijd nog één of meerdere anderen aansluiten. Meerdere sportplusverenigingen geven aan contact op te nemen met de sportpedagoog van SRS bij ernstige zorgsignalen. Bij sommige verenigingen letten vooral de trainers of coaches erop en gaan ze zelf het gesprek aan. Een enkele vereniging benadrukt daarbij ook het belang van goed contact met de ouders. Ook noemt een vereniging dat het gebruikelijk is dat er geschakeld wordt met het wijkteam, MEE Rotterdam (i.v.m. het G-team) of zelfs de politie. Een andere vereniging waar sporters met een beperking sporten schakelt veelal met de begeleiders. Meerdere verenigingen schakelen vooral met de vertrouwenscontactpersoon, mochten er zich problemen voordoen. Zo benoemt een van de verenigingen dat ze de taak van de vertrouwenscontactpersoon hebben uitgebreid met het begeleiden van ‘rugzakkinderen’. Verder legt de vertrouwenscontactpersoon zonnodig contact met andere partijen. In de

trainersopleiding die sommige trainers volgen is speciale aandacht besteed voor het herkennen van zorgsignalen. Als trainers iets signaleren wordt het teruggekoppeld aan de coördinator, die het weer aan het bestuur terugkoppelt. Soms zijn er wel situaties waarin ze een hardheidsclausule toepassen.

Een aantal verenigingen noemt hier voorbeelden van zorgsignalen:

- Het kan gaan om ruimte geven aan een kind tijdens de training doordat een kind moe is of toetsen heeft;
- Kinderen van gescheiden ouders die 'tussen de ouders in zitten'. Soms komen kinderen dan niet sporten omdat één van de ouders ze niet brengt;
- Signaleren van een kind met een eetstoornis;
- Kinderen die van hun ouders moeten sporten, maar huilend naar de club worden gebracht;
- Meerdere malen zijn financiële zorgsignalen genoemd. Bijvoorbeeld mensen die het financieel moeilijk hebben en daardoor wellicht het lidmaatschapsgeld niet kunnen betalen.

Sommige ouders zien hun kind meer als een soort modeaccessoire

3.4.12 Sport in het jeugdnetwerk

Eén sportvereniging geeft aan deel te nemen aan het programma 'Sport in het Jeugdnetwerk'. Bij drie andere verenigingen is het onduidelijk of ze deel uitmaken van het programma. Zij hebben wel veel contacten met omliggende partijen. Daarnaast zijn er nog vier verenigingen die aangeven contacten in de wijk te hebben omtrent de sociale veiligheid met diverse partijen. De twee scoutinggroepen geven aan dat ze contact hebben met een overkoepelende raad die elke zes weken samenkomt om onder andere over veiligheid te praten. Ook kan deze raad geconsulteerd worden als er iets speelt, alhoewel de betaalde krachten zijn wegbezuinigd bij de raad.

De partijen waarmee de verenigingen contacten onderhouden zijn heel wisselend. Dat varieert van omliggende verenigingen, de wijkagent en welzijnsorganisaties tot gemeente brede partijen zoals Sportbedrijf, SRS of Veilig Thuis. Meer specifiek noemen de verenigingen contacten met:

- Andere verenigingen vanwege het collectief waarborgen van de veiligheid in de wijk. Daarnaast nauwe contacten met jongerenwerkers, wijkagenten, basisscholen en het nabijgelegen Maasstadziekenhuis;
- Jongerenwerkers, mensen van Buurtwerk Gro-up en andere verenigingen. In dit contact wordt vooral nagedacht over wat ze collectief kunnen betekenen voor kinderen in de wijk. Verder is er een sportplatform om te kijken hoe ze kinderen uit 'armere gezinnen' aan het sporten kunnen krijgen. In het kader hiervan is er samenwerking met SRS en Sportbedrijf;
- Andere verenigingen in de buurt over de buitenverlichting en de veiligheid van de kinderen. In de wijk zijn er andere jongeren die de sporters bedreigen en uit zijn op hun spullen. Er is daarover ook nauw contact met de wijkagent;
- Volkstuincomplexen in de buurt en de gemeente inzake parkeerproblematiek in de wijk.
- Buurtwerk en de vertrouwenscontactpersoon met Veilig Thuis;
- Politie, SRS, de sportcoaches van Sportbedrijf, Stichting MEE en DIA (een organisatie die opkomt voor de minder bedeelden en allerlei activiteiten organiseert);
- Hulpverlenende instanties en schoolbegeleiders die eventueel met een kind in gesprek kunnen gaan;
- Andere laagdrempelige partijen in de wijk.

3.4.13 Diversiteit en inclusie

Bijna alle verenigingen hebben aandacht voor het thema 'diversiteit en inclusie', in meer of mindere mate. Het varieert van verenigingen die aangeven dat dit niet bovenaan op de prioriteitenlijst staat tot verenigingen die juist willen uitstralen dat ze een inclusieve vereniging zijn. Als het gaat om inclusiviteit zijn er verschillende voorbeelden genoemd, zoals:

- Het thema inclusiviteit expliciet opnemen in de beleidslijn van het bestuur;
- Ruimte vanuit het bestuur om mee te denken met jongeren die zich anders voelen;

- Een pilot voor mensen met een beperking (zowel fysiek als licht verstandelijk) en eventueel kinderen met obesitas die komen sporten;
- Aandacht voor de doorstroom vanuit schoolsportverenigingen zodat de kinderen goed ‘landen’ binnen de vereniging;
- Zo goed mogelijke aansluiting op de doelgroep (passend programma, communicatie met de begeleider van de sporter, aangepaste tijden) omdat er een aantal jongere mensen met een beperking sporten. In dat kader is er nauw contact met SportMEE;
- Proberen om meer leden met een andere culturele achtergrond kennis te laten maken met een bepaalde sport (bijvoorbeeld hockey, tennis of korfbal);
- Een ‘para-groep’ die bestaat uit mensen met chronische ziekten, mensen met autisme en een licht verstandelijke beperking. Er is extra aandacht voor de uitleg van de spelregels en het onder de knie krijgen van een goed hand-oog coördinatie.
- Inclusiviteit bleek lastig voor een G-team met kinderen met een niet-westerse achtergrond, aangezien ze uiteindelijk ‘niet coachbaar’ waren. Volgens de vereniging was het *‘echt niet leuk als je ergens kwam met die gasten’*.

Bijna iedereen merkt op *‘iedereen is welkom’*. Maar de diversiteit wisselt heel erg per vereniging. Het heeft vooral te maken met de activiteit/sport, de kosten die daaraan verbonden zijn én met de wijk waar de vereniging gevestigd is. Zo geeft een vereniging bijvoorbeeld aan dat ze leden hebben uit heel veel verschillende landen van herkomst, in hele diverse leeftijdscategorieën, zowel mannen als vrouwen. Daarmee is de vereniging al heel divers. Een andere vereniging van Rotterdam-Zuid vertelt over de zeer wisselende samenstelling van de vereniging inclusief het bestuur: vele culturele achtergronden, verschillende geaardheden, mensen met gedragsproblematiek, zowel mannen als vrouwen. Er wordt altijd gekeken naar de kwaliteiten die mensen hebben om hun taken uit te voeren. De visie is *‘als ze op het veld staan, dan zijn ze één!’*.

Ben je glazenwasser of bankier, iedereen is welkom hierç

Het is duidelijk dat hockey, rugby en tennis veel meer elitesporten zijn. De samenstelling van deze clubs zijn veel homogener dan bijvoorbeeld voetbal, tafeltennis, basketbal of volleybal. Maar ook is de populatie binnen de ene voetbalclub weer anders dan binnen de andere voetbalclub, vaak afhankelijk van de wijk waar de vereniging gevestigd is. Verder kennen bepaalde sporten gemengde teams/groepen, zoals rugby, judo of scouting. En dat zorgt dan ook voor een andere samenstelling van de populatie binnen de vereniging. Veelal is aangegeven dat het bestuur van de verenigingen nog weinig divers is. Sommige verenigingen stimuleren dat je kunt laten zien wie je wil zijn, zoals bijvoorbeeld meiden die in een jongenstenuw sporten.

Mensen met een beperking

De meeste verenigingen geven aan dat ze er niet op toegerust zijn om mensen met een lichamelijke beperking de juiste sportfaciliteiten aan te bieden. Ook spreken verenigingen weinig over mensen met een licht verstandelijke beperking die binnen de vereniging sporten, behalve de twee verenigingen die een G-team hebben. Binnen veel verenigingen sporten vaak wel kinderen met autisme, ADHD en andere gedragsproblematiek. Verenigingen geven aan dat er -mocht het aan de orde zijn- ruimte is voor de LHBTI-doelgroep. Sommige verenigingen dragen dit ook duidelijk uit: dat iedereen mag zijn wie hij of zij is. Maar er zijn weinig verenigingen die er naar eigen zeggen mee te maken hebben. Eén vereniging geeft wel aan momenteel met de bond te zoeken naar de wijze waarop de LHBTI-doelgroep veilig kan sporten. Zo zijn ze onder andere bezig met het realiseren van een genderneutrale toilet.

Er is een keer een speler geweest die liever jongen wilde zijn. Zij wilde ook in een jongensteam spelen en daarover is toen met de bond geschakeld. De bond heeft het niet toegestaan omdat het alleen kan wanneer je minimaal 4 jaar in een traject van transitie zit.

3.5 Behoeften van sportverenigingen

3.5.1 Sportplusverenigingen

Sportplusverenigingen zijn vitale en veilige sportverenigingen die van extra betekenis zijn voor hun leden, de wijk en de stad. Als een vereniging zich tot sportplusvereniging wil classificeren, dan komen ze in een traject waarin ze getoetst worden op allerlei criteria. In een toetsing kan dan naar voren komen waar een vereniging nog aan moet werken, waarin SRS kan ondersteunen. Er zijn 27 sportplusverenigingen in Rotterdam. Zij worden door SRS gezien als belangrijke partners in het ontwikkelen van nieuwe dienstverlening en projecten waarbij sport, bewegen en verenigen als middel worden ingezet. In dit onderzoek benoemt één van de sportplusverenigingen een Super Sportvereniging te zijn. Zij hebben een supersamenwerking met SRS en hebben geld gekregen vanuit de bond en de gemeente om een professional in te huren. Samen met vijf andere verenigingen is deze professional ingehuurd om het bestuur te ondersteunen, beleidsmatig mee te denken, te clubs te helpen in coronatijd en voor sponsoring. Eén van de sportplusverenigingen merkt op dat het niet voor elke vereniging is weggelegd om sportplusvereniging te worden aangezien het best moeilijk is om aan alle voorwaarden te voldoen. Door een gebrek aan vrijwilligers bij veel verenigingen is dat voor deze verenigingen niet weggelegd. Deze vereniging spreekt van *'een overkill aan regulering'* en het feit dat je aan veel regels moet voldoen om een sportplusvereniging te worden. Het helpt als de vereniging groot genoeg is en bestaat uit voldoende hoogopgeleide vrijwilligers om aan alle voorwaarden te voldoen.

Vitaliteitsonderzoek

Een aantal sportplusverenigingen vertelt over het vitaliteitsonderzoek dat ze invullen. Zo geeft een vereniging aan dat ze een financiële tegemoetkoming van €10,- per jeugdlid ontvangen bij het invullen van het onderzoek. Dat is *'een leuk potje'* om iets voor de jeugd te organiseren, aangezien ze beperkt gesponsord worden. Een andere vereniging merkt op dat het enorm veel tijd kost om het vitaliteitsonderzoek in te vullen, terwijl een groot deel van de gegevens bekend is bij de gemeente of de Bond.

Van sportvereniging naar sociale onderneming

Eén van de sportplusverenigingen is ondertussen meer dan alleen sportvereniging. Deze vereniging zit momenteel in een 5-jaars transitie naar een sociale onderneming, waarbij sporten de core business is. Ze bewegen mee met wat er om hen heen gebeurt en krijgen een andere maatschappelijke rol. Zo zijn ze bijvoorbeeld momenteel met andere partijen aan het kijken of ze mensen met een taalbarrière op Nederlandse les kunnen sturen omdat ze wel potentie hebben voor de gemeenschap of de vereniging. Verder zijn ze samen met andere partijen een campagne gestart voor eenzame ouderen: zij worden met de wijkbus opgehaald wanneer het eerste elftal speelt. Ook kijken ze naar duurzaamheid met zonnepanelen op het dak en waterreservoirs waarmee ze in perioden van droogte de velden kunnen besproeien.

3.5.2 Ondersteuning vanuit SRS

Het merendeel van de verenigingen ontvangt in meer of mindere mate ondersteuning en/of begeleiding vanuit SRS. Sommige verenigingen geven aan weinig ondersteuning nodig te hebben, omdat ze zelf goed georganiseerd zijn. Een viertal verenigingen geeft aan geen ondersteuning te ontvangen: twee daarvan behoren officieel niet tot de sportverenigingen en de andere twee verenigingen weten niets van SRS. Die laatste twee verenigingen zouden wel graag ondersteuning vanuit SRS ontvangen. Sommige verenigingen hebben een vaste contactpersoon waar ze al dan niet regulier contact mee hebben. Eén vereniging heeft zelfs vier vaste contactpersonen voor verschillende onderdelen. Er zijn ook verenigingen die met name zelf contact zoeken. Het merendeel van de verenigingen ervaart de ondersteuning als prettig. Zo wordt aangegeven dat de bereikbaarheid goed is, dat de lijnen kort zijn en dat SRS goed in de juiste richting kan wijzen. Er zijn ook mindere ervaringen gemeld vanwege een wisseling in contactpersoon bij SRS en

omdat er niet altijd adequaat op hulpvragen wordt gereageerd. De ondersteuning en/of begeleiding die SRS biedt is gevarieerd. De ondersteuning vanuit SRS gaat over:

- Subsidies en financiën;
- Advies over omgaan met gedragsproblemen bij kinderen;
- Adviseren vertrouwenscontactpersonen;
- Het enthousiasmeren van mensen om vrijwilliger te worden. Hierbij is wel opgemerkt dat de handvatten die tot dusver zijn aangereikt vooral 'open deuren' zijn. Het behapbaar maken van de taken is wel een goede tip, daarmee hebben ze ook nieuwe bestuursleden weten te werven;
- Samenwerken bij de nieuwbouw van het clubhuis, de nieuwe velden en de verlichting;
- Omgaan met 'lastige casussen'.

Ook voorziet SRS verenigingen van informatie over nieuwe ontwikkelingen of veilig sportklimaat. En worden er bijeenkomsten of cursussen georganiseerd, bijvoorbeeld voor de scoutingverenigingen. Qua thematiek van de cursussen is genoemd: de vier inzichten van trainerschap, vrijwilligersbeleid en veilig sportklimaat. Daarover worden verenigingen via de nieuwsbrief geïnformeerd. Verder biedt SRS pedagogische en bestuurlijke ondersteuning aan verenigingen.

3.5.4 Focus en behoeften van de verenigingen

Gevraagd is waar de vereniging op zou moeten focussen of waar ze behoefte aan hebben om het veilig sportklimaat binnen de vereniging te verbeteren.

Sportplusvereniging

Meer ondersteuning voor trainers

Veel zaken die zijn genoemd hebben te maken met extra ondersteuning voor de trainers.

- Meer tijd voor gezamenlijke reflectie op de rol van trainer;
- Stilstaan bij de behoeften van de trainers (naast de trainersbijeenkomsten);
- Trainersbegeleiding omdat het zo belangrijk is om naast de basistraining ook trainers te observeren;
- Een professionele trainer die (naast alle vrijwillige trainers) trainers ondersteunt en het aanspreekpunt is;
- Ondersteuning van (beginnende) trainers gefaciliteerd door de bond of de gemeente;
- Het zou fijn zijn wanneer degene die de train de trainer avonden geeft een vergoeding zou krijgen. Zijn inzet is hard nodig om de trainers die met oudere jeugd werken meer nabijheid in het trainerschap te bieden

Ledenaantal

Sommige verenigingen willen meer leden, terwijl er ook een vereniging angeeft liever niet meer te groeien qua ledenaantal om de sfeer (vooral op zaterdag) prettig te houden.

Gedrag van leden

Een paar keer is de wens uitgesproken dat mensen zich op de club gedragen zoals thuis. Nu zijn er nog steeds '*mensen die komen, consumeren, weggaan en de ander de troep laten opruimen*', zo is opgemerkt. Eén vereniging geeft aan daarom meer te willen focussen op sociale veiligheid en de binding met de vereniging

Ondersteuning vanuit gemeente of SRS

Ook is genoemd dat er behoefte is aan een sparringpartner om zaken mee te bespreken met betrekking tot kinderen met gedragsproblemen. Daarnaast noemt een vereniging graag ondersteuning te willen met betrekking tot het opstellen een plan van

De vereniging heeft niets meer nodig om een veilige omgeving te zijn want ze voldoen aan alle eisen van de Rotterdamse aanpak Veilig Voetbal. Ze hebben eigen bordes laten maken, in de kantine, op het terras en in de kleedkamers hangen posters met gedragsregels. De trainers geven dit aan het begin van het seizoen aan alle spelers mee.

aanpak over het geven van trainingen door vrijwilligers. Nu moet dat plan ook van de vrijwilligers komen. Het zou fijn zijn wanneer iemand daarin een verbindende rol speelt aangezien veel verenigingen tegen hetzelfde aanlopen

Informatie op orde

Een vereniging noemt graag op de hoogte gehouden te worden van nieuwe ontwikkelingen om te kijken of het relevant is voor de vereniging. Een andere vereniging zoekt naar tijd om meer zaken op papier te zetten om ervoor te zorgen dat de informatie goed wordt overgedragen wanneer mensen vertrekken bij de vereniging.

Sportaanbod beter ontsluiten voor de wijk

Bereikbaar maken van de sport (die nu *'heel elitair en wit'* is) voor andere doelgroepen in de wijk, aanboren van meer contacten met de wijk. Daar is nu te weinig mankracht voor.

Niet sportplusvereniging

Door de niet sportplusverenigingen zijn de volgende wensen en behoeften aangegeven.

Meer vrijwilligers, betrokken ouders

Meerdere verenigingen geven aan dat ze behoefte hebben aan meer vrijwilligers. Zeker bij een paar groeiende verenigingen is dit aan de orde. Zowel in de rol van trainer, maar bijvoorbeeld ook om de rommel in het weekend op te ruimen die op de velden wordt achtergelaten. Ook is genoemd dat er behoefte is aan vrijwilligers met uiteenlopende kennis, zoals IT, bouwtechnische zaken. Verder noemt een vereniging dat er behoefte is aan bijscholing voor vrijwilligers voor een betere match tussen de vrijwilligers en de jeugd van nu. De ouderbetrokkenheid laat bij een aantal verenigingen ook duidelijk te wensen over. Een vereniging oppert bijvoorbeeld het idee om ouders op te gaan leiden in bepaalde zaken of meer te gaan betrekken bij projecten.

Samenwerking met andere partijen

Regelmatig komt de behoefte naar voren om samen te werken met andere partijen. Genoemd zijn andere sportverenigingen en kortere lijnen met de scholen om te kijken waar ze elkaar kunnen versterken. Een vereniging geeft aan meer te zijn dan een sportvereniging (ze hebben ook een huiswerkklas en jeugdactiviteiten) en zou daarom meer samenwerking willen met het onderwijs, in verband met het werven van stagiaires. Een vereniging geeft aan het fijn zou zijn wanneer een sportregisseur of straatcoach af en toe binnenwandelt om tijdig te signaleren. Een andere vereniging zou graag een 'multi-sportvereniging' worden waar ook andere domeinen werkzaam zijn. Het gebouw waar ze gehuisvest zijn wordt nu minimaal gebruikt. Deze vereniging hoopt dat SRS hier iets in kan betekenen.

Goede informatie

Meerdere verenigingen benoemen het belang van goede informatie. Zo wil een vereniging graag gevoed worden met informatie waar ze zelf wellicht niet aan denken, maar die wel relevant is voor de vereniging om verder te delen. Maar ook wil een vereniging geïnformeerd worden over veilig sportklimaat, omdat ze daar nog te weinig kennis over hebben. Meer specifiek is genoemd bijeenkomsten over de herkenning van seksuele intimidatie of herkenning van (gedrags)problemen bij kinderen. Of bijeenkomsten voor jongeren op scholen over omgangsnormen. Dergelijke bijeenkomsten kunnen wellicht vanuit SRS georganiseerd worden voor meerdere verenigingen tegelijk.

Facilitaire zaken

Regelmatig komen de facilitaire zaken naar voren. Voor sommige verenigingen bezorgt het facilitaire verhaal stress, ook gezien de afhankelijkheid daarbij van andere partijen. Het gaat dan om de staat van de zaal inclusief de materialen en inrichting. Een andere vereniging benoemt veel tijd en energie te besteden aan de onzekerheid over de locatie waar ze gevestigd zijn en het feit dat deze locatie niet toekomstbestendig is. De hoop is dat de gemeente hier medewerking gaat verlenen.

Meer focus op veiligheid

Een aantal verenigingen willen meer focussen op veiligheid. Eén vereniging geeft aan dat ze dat ook in het beleidsplan hebben opgenomen. Ze proberen hierbij aan alle eisen te voldoen. Voorbeelden van veiligheid zijn de VOG's op orde te hebben, EHBO-cursussen en opleidingen voor de vrijwilligers. Ook is genoemd dat er meer bewustzijn bij trainers mag komen over het belang van een veilig sportklimaat, zodat trainers er meer prioriteit aan geven. Het organiseren van informatieavonden voor trainers zou helpend zijn. Een andere vereniging is van mening dat het veilig sportklimaat nu teveel gelinkt lijkt te zijn aan de voetbalverenigingen. Er zou aandacht moeten zijn voor alle binnen- en buitensporten als het gaat over veilig sportklimaat.

Meer ondersteuning voor trainers

Een vereniging noemt dat het zou fijn zijn wanneer de trainers een vervolgopleiding krijgen. Deze opleidingen zijn duur en worden nu niet gefinancierd. Het zou mooi zijn wanneer SRS of de gemeente daar een rol in kunnen spelen.

Behoeftte aan ondersteuning/contactpersonen

Een paar keer is aangegeven dat er behoefte is aan ondersteuning vanuit SRS. Meer specifiek gaat het dan om het realiseren van een veilige loop- of fietsroute naar de sportvereniging en het werven van meer stagiaires. De vereniging geeft aan dat het vooralsnog niet gelukt is om hier samen met SRS stappen in te maken. Verder is aangegeven dat het fijn zou zijn om een contactpersoon te hebben bij SRS en de gemeente, bijvoorbeeld om mee te denken over vraagstukken zoals het vergroten van ouderbetrokkenheid en het werven van nieuwe leden.

Andere focus

Een paar verenigingen willen graag de focus wat meer verleggen. Genoemd zijn breed sporten (iedereen die graag wil sporten, moet kunnen sporten) en meer focus op de ontwikkeling dan op de prestatie.

Overig

Er is nog een aantal andere punten genoemd. Zo geeft een vereniging aan dat het fijn zou zijn wanneer er verspreid over Rotterdam meer G-teams komen bij voetbalverenigingen. Omdat er nu weinig zijn, moeten ze vaak ver reizen om tegen een ander elftal te spelen. Een andere vereniging benadrukt het belang van niet te groot willen zijn, omdat het beter is voor de saamhorigheid. Een hele grote vereniging gaat ten koste van de kwaliteit. Verder is genoemd meer leden.

3.6 De rol van trainers

In de interviews is ingegaan op de rol van trainers, hoe zij die ervaren en waar zij vanuit hun rol tegenaan lopen in relatie tot een veilig sportklimaat. Een aantal respondenten is momenteel trainer, en er waren respondenten die voormalig trainer waren.

3.6.1 Ervaring van de rol als trainer

Wat duidelijk is, is dat de meeste trainers hun rol met passie vervullen. Bij de meeste verenigingen krijgen de trainers niet betaald, het zijn allemaal mensen die in hun vrije tijd training geven. Bij één vereniging werken ze wel met betaalde trainers die allemaal een licentie hebben, maar dat is een uitzondering. Er zijn wel verenigingen waar de trainers betaald krijgen die de hogere teams trainen. Of er is een soort van 'hoofdtrainer' die betaald krijgt. De meeste trainers lijken wel voldoening te halen uit het geven van training, ook al lopen ze regelmatig tegen bepaalde zaken aan. De volgende punten zijn aangegeven door verschillende verenigingen.

Sportplusvereniging

- Zien hoe spelers groeien in de sport en op persoonlijk vlak;

- Goede interne begeleiding en een duidelijke interne route bij eventuele problemen;
- Als ouder en trainer is het best veel gevraagd om training te geven, het vraagt goede pedagogische vaardigheden om een groep aan te sturen en het positief te houden. Daarover moet de club richting de toekomst goed nadenken;
- Het vraagt om het zoeken naar een juiste balans tussen plezier beleven en het leveren van een prestatie;
- Als trainer heb je een voorbeeldrol: je draagt over hoe (sportief) het team in een wedstrijd staat.

Niet sportplusverenigingen

- Je kunt impact hebben op het gedrag van jeugdigen: een klein dingetje kan al effect hebben;
- Meegeven hoe jongeren uit een moeilijke situatie kunnen komen;
- De rol van trainer is zwaar, maar ook interessant in een 'aandachtswijk';
- Ondanks dat het pittig vrijwilligerswerk is als trainer van een G-team, is het plezierig werken met de spelers en de collega-vrijwilligers;
- Vaak zijn het alleen de trainers van de hogere teams die trainerscursussen krijgen, door de bond verzorgd;
- De vrijwilligersgroep van de vereniging is heel divers: er zijn vrijwilligers die even 'tussen wal en schip geraakt', met pensioen zijn, een burn-out hebben of werkeloos zijn. Het gezamenlijk iets doen geeft een goed gevoel, kan een uitlaatklep zijn of therapeutisch werken;
- De opvoedkundige taak wordt als heel leuk ervaren. Het is mooi om te zien dat het deel uitmaken van een team van grote meerwaarde is voor kinderen, omdat veel facetten die met het leven te maken hebben terugkomen in de groep;
- De trainers hebben allemaal ervaring met de sport, omdat ze vroeger zelf ook de sport beoefend hebben of nog steeds beoefenen. Wanneer ze zelf vader zijn en een kind op de club hebben, pakken ze daar hun rol als trainer;
- Jeugdspelers worden al gestimuleerd om cursussen te doen om trainer te worden.

3.6.2 Waar lopen trainers tegenaan

Trainers lopen tegen het gedrag en de motivatie van kinderen en jongeren aan, de mentaliteit van andere trainers en het vinden van extra trainers.

Gedrag van kinderen/jongeren

- Bij de huidige generatie is het weleens lastig om je geduld te bewaren: jongeren gaan fysiek anders met elkaar om dan vroeger en hebben hele andere gesprekstof. Voor oudere trainers kan dat weleens lastig zijn;
- Dat mensen tegenwoordig denken van alles direct te kunnen, mede door online filmpjes. Mensen realiseren zich dan niet meer dat het tijd kost om iets goed aan te leren;
- Voor sommige trainers is het heel lastig wanneer kinderen niet luisteren of heel druk zijn;
- Vervelende dingen die je als trainer soms hoort over de thuissituatie van kinderen. Het geeft wel voldoening wanneer kinderen hun verhaal durven te vertellen;

Gebrek aan motivatie kinderen

- Dat kinderen 'uit de auto gekieperd' worden door hun ouders, maar zelf helemaal niet gemotiveerd zijn om te komen sporten;
- Kinderen die te laat komen of niet komen opdagen, waardoor de training aangepast moet worden;

Vinden nieuwe vrijwilligers

- Het vinden van vrijwilligers is meerdere malen genoemd. Bij voetbal leidt het weleens tot een wedstrijd waar geen scheidsrechter aanwezig is;

Gedrag collega-trainers

- Dat sommige trainers heel erg gefixeerd zijn op het winnen, terwijl het van belang is om kinderen te leren dat het niet erg is om te verliezen. Als oplossing organiseert de vereniging weleens gezamenlijke trainingen, zodat trainers bij elkaar kunnen kijken en van elkaar kunnen leren.

3.6.3 Behoeften van de trainer

Sportplusverenigingen

- Neutrale ondersteuning voor de trainers. Bijvoorbeeld hulp van SRS op trainersavonden. Die wordt als prettig ervaren.
- Een cursus voor trainers waarbij de opvoedkundige rol duidelijk naar voren komt: bijvoorbeeld herkenning van zorgsignalen en kinderen veilig ontvangen bij een vereniging
- Een vergoeding voor jonge trainers omdat ze nu moeten kiezen uit gratis training geven of een betaald baantje bij de Albert Heijn. Het is daardoor een uitdaging om de jonge trainers te behouden
- Meer ondersteuning de jeugdtrainers of beginnende trainers (bijvoorbeeld door een betaalde kracht):
 - Dat ze weten waar ze terecht kunnen;
 - Handvatten hoe ze met kinderen omgaan en ze kunnen uitdagen;
 - Ondersteuning op het sporttechnische vlak.
- Er is behoefte aan informatie over de wijze waarop je omgaat met kinderen in een veranderend klimaat en kinderen met probleemgedrag. Een training over omgaan met kinderen met probleemgedrag zou heel wenselijk zijn.

Niet sportplusverenigingen

- Een vereniging die al 50 jaar bestaat zou graag meer waardering krijgen voor wat ze doen en dat mensen de weg naar de vereniging sneller vinden.
- Eigenlijk hebben alle trainers meer begeleiding nodig, maar er zijn altijd te weinig vrijwilligers. Het zou wenselijk zijn wanneer er altijd mensen naast kunnen staan, zeker bij nieuwe trainers. Ook is weleens merkbaar dat de 'voetbalouder' die zich aandient als trainer van een meisjeselftal van een totaal andere sport niet altijd de beste vaardigheden heeft om de training te verzorgen. Het blijft lastig omdat mensen wel 'op hun vrije avond in de regen' een training verzorgen.
- Je verder ontwikkelen als trainer door opleidingen te volgen

3.7 De invloed van maatschappelijke ontwikkelingen

Aan alle verenigingen is gevraagd welke (maatschappelijke) ontwikkelingen mogelijk van invloed zijn op de verenigingen. Door de verenigingen zijn verschillende (maatschappelijke) ontwikkelingen aangegeven. Wat door meerdere verenigingen is genoemd zijn financiële problemen, het afzakken van het verenigingsgevoel, meer diversiteit binnen de vereniging en veranderende omgangsnormen.

Financiële problemen

Sommige verenigingen ervaren zelf financiële problemen, onder andere door een veel hogere energienota. Voor sommige verenigingen betekent het dat ze financieel in de problemen kunnen komen, doordat ze de rekeningen en belastingaanslagen niet meer zelf kunnen betalen. Een paar verenigingen denken daardoor aan verhogen van de contributie als er geen andere oplossingen zijn. De financiële problemen zijn ook terug te zien bij de leden. Verenigingen gaan daar op wisselende manieren mee om. Sommigen verenigingen proberen de kinderen te voorzien van (tweedehands) sportkleding. Meerdere verenigingen verwijzen weleens door naar het Sportfonds of Jeugd- en Cultuurfonds zodat de kinderen toch kunnen sporten. En soms betaalt de vereniging zelf een deel van de contributie en vragen ze in ruil daarvoor of ze vrijwilligerswerk willen doen.

Een afzwakkend verenigingsgevoel

Een aantal verenigingen noemt dat het verenigingsgevoel wat afzwakt. Een paar verenigingen geeft aan dat mensen vaak liever een uurtje komen spelen dan dat ze lid worden van de vereniging. Ze willen dan een tennisbaan of een tafeltennis huren voor een uurtje. De tennisbond heeft hier bijvoorbeeld al op ingespeeld door bepaalde regels te veranderen, zoals verkort spelen, waar de vereniging overigens niet blij mee is.

Een vereniging is echt dat je met leden de vereniging bent.

Eén van de verenigingen heeft een app waar bepaalde tijdstippen staan aangeboden om te komen spelen voor niet-leden. Maar het is niet waar de vereniging voor staat. Een andere vereniging benoemt dat het echte verenigingsgevoel bij jongeren heeft plaats gemaakt voor alleen het sporten en trainen. Een trainer geeft aan zelf veel te investeren in de band met zijn spelers en hun ouders om zo saamhorigheid te creëren. Een vereniging geeft aan dat het verenigingsgevoel bij ouders met een andere culturele achtergrond weleens wordt gemist. Deze vereniging ziet dat het voor ouders lastig kan zijn om kinderen naar de training te brengen, of dat er een bepaalde vrijblijvendheid is als het gaat om het aanwezig zijn bij trainingen en wedstrijden.

Meer diversiteit

Meerdere verenigingen zien meer diversiteit binnen de vereniging dan een aantal jaren of willen uitstralen dat ze openstaan voor diverse doelgroepen. Zo geeft een vereniging aan dat ze open staan voor de doelgroep LHBTI en nadenken over de faciliteiten die ze kunnen bieden mochten mensen uit deze doelgroep zich aandienen. Een andere vereniging denkt al wat verder na over transgenders, bijvoorbeeld kan een transgenderman meesporten in een vrouwenteam aangezien het wellicht niet eerlijk is vanwege meer testosteron. Zij denken dat de bond hier een goede rol in kan spelen. In hun nieuwe sporthal gaan ze de kleedruimtes met kleuren aangeven in plaats van als mannen- en vrouwenkleedkamer. Een vereniging geeft aan open te staan voor vluchtelingen die willen komen sporten. Binnen de scoutingclubs wordt opgemerkt dat er meer meisjes lid worden en dan met name binnen de groep welpen. En meerdere verenigingen geven aan dat ze veel meer diversiteit hebben qua culturele achtergrond dan een aantal jaar geleden. Een vereniging noemt bijvoorbeeld dat ze inmiddels Marokkaanse, Turkse en Iraanse trainers hebben wat een meerwaarde is voor de sociale integratie. Zij doen veel voor de jongeren met een andere culturele achtergrond om ze zo goed mogelijk op te vangen en te begeleiden.

Andere omgangsnormen

De omgangsnormen van de huidige generatie jongeren zijn anders dan een aantal jaar geleden. Respect en discipline zijn bij de jongeren anders dan bij de ouderen. Jongeren lijken nu meer vrijheid en minder structuur van huis uit mee te krijgen. Nu is het 'jo coach' in plaats van netjes een hand geven en je rapportcijfers laten zien. Daardoor zien verenigingen soms een bepaalde generatiekloof binnen de vereniging. Ook worden de jongeren brutaler dan vroeger genoemd. En is er een toenemend gebruik van straattaal merkbaar.

Steeds minder mensen te vinden voor vrijwilligerswerk

Het punt van tekort aan vrijwilligers wordt door veel verenigingen genoemd. Er lijken steeds minder mensen te porren voor vrijwilligerswerk en veel verenigingen zijn bijna volledig afhankelijk van vrijwilligers. Wellicht hangt dat ook samen met het feit dat ouders te druk zijn met andere zaken. Want één van de verenigingen merkt op dat kinderen en ouders druk zijn met andere zaken dan sport, waardoor het weleens ten koste gaat van het sporten waardoor wedstrijden soms niet doorgaan. In het verlengde daarvan is ook een aantal keer de afname in ouderbetrokkenheid genoemd.

Telefoons inleveren

Een aantal verenigingen geven aan dat kinderen hun telefoon moeten inleveren voorafgaand aan de activiteit omdat het anders teveel afleidt.

Gezonde kantine

Een vereniging gaat onderzoeken of ze meer gezonde voeding kunnen aanbieden, zodat mensen ook langer blijven hangen wat goed aansluit bij de sfeer van de vereniging.

Vervoer

Voor mensen met een beperking is vervoer op maat vaak een probleem, waardoor de stichting er zelf veel tijd in moet steken.

3.8 Ideeën over kennis uitdragen

Aan de verenigingen is gevraagd of ze op de hoogte zijn van het beleidsplan van de gemeente dat gaat over veilig sportklimaat. Veelal kennen de verenigingen het niet. Wel vinden veel verenigingen het interessant om hier op een of andere manier over geïnformeerd te worden, zeker voor het bestuur en de vertrouwenscontactpersoon. De verenigingen hebben verschillende ideeën over het uitdragen van kennis over veilig sportklimaat. Opgemerkt is dat de directe communicatie vanuit de gemeente verbeterd mag worden, wanneer het gaat om veranderende regelgeving. Daarnaast is meerdere malen aangegeven dat het belangrijk is om verenigingen te voeden met informatie zodat ze niet steeds zelf 'het wiel opnieuw moeten uitvinden'.

infographics
visuals
filmpjes
nieuwsbrieven
online platform
websites
bijeenkomsten
workshops
terugkomdagen
theaterproducties

Compacte, heldere informatie

Meerdere keren wordt het belang van compacte en heldere informatie benadrukt. Zo geeft een vereniging aan dat het mooi zou zijn wanneer de highlights uit het beleidsplan gedeeld kunnen worden. De informatie naar de leden moet eenvoudig en helder zijn. Als ideeën wordt genoemd aan de hand van infographics, visuals, filmpjes. Het idee is om het dan gedoseerd aan te bieden en niet teveel tegelijk omdat mensen er dan niets meer mee doen. Het is vooral van belang dat het gesprek gaande wordt gehouden over veilig sportklimaat en dus regulier informatie aan te bieden, zo geeft een vereniging aan. Een ander idee is dat er een brochure of workshop beschikbaar is over veilig sportklimaat voor verenigingen die hier nog niet veel vanaf weten.

Informatie vanuit SRS

Veel verenigingen zien een belangrijke rol weggelegd voor SRS. Zo is de behoefte geuit om contact te onderhouden met andere sportplusverenigingen. Daar zou SRS een rol in kunnen spelen. Verder zou een nieuwsbrief vanuit SRS op prijs gesteld worden waarin alle veranderingen en wijzigingen staan over veilig sportklimaat. Deze vereniging geeft aan dat het heel lastig is om zelf informatie over sociale veiligheid te vinden. Een andere vereniging benoemt het fysieke kennisplatform van SRS enorm te waarderen van waaruit thema-avonden of netwerkbijeenkomsten worden georganiseerd. Aan de andere kant merkt een vereniging op juist behoefte te hebben aan een online-platform dat wordt opgezet vanuit de gemeente of SRS.

Verenigingen informeren elkaar

Een vereniging ziet een rol voor de verenigingen zelf weggelegd. Zij kunnen namelijk zelf de kennis en ervaringen delen via de website van de vereniging. Een andere vereniging oppert het idee om kleinere verenigingen een ingang te geven bij grotere verenigingen (bijvoorbeeld aanwezig zijn bij een ledenvergadering, statuten, trainingen bijwonen).

Ga naar de verenigingen toe

Een vereniging merkt op dat er teveel wordt bepaald vanuit kantoor: het zou fijn zijn wanneer de gemeente af en toe langskomt bij de verenigingen om te kijken wat er speelt en om de vereniging te informeren over nieuwe ontwikkelingen. Ook een andere vereniging pleit voor het bezoeken van

Ga gewoon even kijken en maak een babbeltje met de mensen. Luister naar hun verhalen..

verenigingen. Volgens deze vereniging worden de georganiseerde bijeenkomsten veelal niet druk bezocht.

Workshops, bijeenkomsten, theater

Het is van belang dat er een platform is voor het delen van verhalen en ervaringen, zo is meerdere malen opgemerkt. Dat kan op meerdere manieren. Genoemd zijn terugkomdagen voor trainingen (zoals bijvoorbeeld vertrouwenscontactpersonen training) om nieuwe ontwikkelingen en updates te delen. Of bijeenkomsten voor meerdere verenigingen tegelijk waarin de inhoud van het huishoudelijk reglement aan de orde komt. Onderwerpen die interessant zijn voor verenigingen zijn bijvoorbeeld omgaan met gedragsproblemen bij kinderen en herkenning van seksuele intimidatie. Een ander voorbeeld dat is genoemd is het succes van de theaterproductie waarin een spiegel werd voorgehouden aan schreeuwende ouders langs de lijn. Maar de communicatie kan ook andersom, bijvoorbeeld doordat iemand vanuit de vereniging een workshop geeft bij de gemeente.

Rollen van SRS, gemeente en bonden

Meer samenwerking tussen SRS, gemeenten en bonden is wenselijk om grotere thema's aan te pakken, zoals de stijgende huur- en energieprijzen en rookbeleid. De verenigingen zien verschillende rollen weggelegd voor de gemeente, SRS en bonden. Zo zien meerdere verenigingen een rol weggelegd voor de gemeente om ervoor te zorgen dat er meer contact is tussen verenigingen onderling, bijvoorbeeld door het organiseren van contactdagen of door ervoor te zorgen dat verenigingen bij elkaar op bezoek gaan. Maar ook het informeren over het gemeentelijke beleid wordt belangrijk gevonden, zodat gemeente en verenigingen de dialoog met elkaar kunnen aangaan. SRS kan ook veel betekenen met betrekking tot het thema veilig sportklimaat, zo stellen meerdere verenigingen. Het wordt belangrijk gevonden dat zij er met alle verenigingen over nadenken. Verder benadrukt een vereniging dat ze de steun daar moeten aanbieden waar verenigingen het hard nodig hebben. De bonden hebben een belangrijke taak in kennis uitdragen. Zo noemt een vereniging ook het Bestuurdersplatform, een landelijk initiatief waar een aantal Bonden bij aangesloten zijn. Op dit platform wordt kennis en ervaring gedeeld en kunnen vragen gesteld worden.

Minder bureaucratie

Een ander punt dat nog genoemd is, is dat ervoor gezorgd moet worden dat zaken niet te bureaucratisch zijn, zoals het aanleveren van informatie bij SRS of het invullen van formulieren voor de sportfondsen, waardoor ouders niet weten hoe ze het moeten invullen.

Tot slot

Een vereniging geeft aan dat er vooral niet té veel bij de verenigingen neergelegd moet worden omdat bijna alle verenigingen worden gerund door vrijwilligers. Besturen zijn veelal ook vrijwilligers. Er zit een grens aan wat de verenigingen aan kunnen. En een laatste tip is dat er gezocht kan worden naar samenwerking met externe partijen als het gaat over veiligheid. Deze vereniging heeft contact gezocht met Youz over alcoholbeleid die voorlichting geven aan ouders, jongeren en barmedewerkers.

4. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

4.1 Conclusies

Wat verstaan de sportverenigingen onder een veilig sportklimaat?

Om uit te zoeken wat de sportverenigingen eigenlijk verstaan onder een veilig sportklimaat zijn er twee verschillende vragen gesteld. In eerste instantie hebben de verenigingen geassocieerd op de term 'veilig sportklimaat'. De meeste verenigingen denken in eerste instantie aan 'sociale veiligheid'. Onder het kopje sociale veiligheid vallen verschillende thema's. Thema's waar het meest aan gedacht wordt zijn de omgangsnormen, de normen en waarden, inclusiviteit, jezelf kunnen zijn, een fijne sfeer en een goede training en coaching. In mindere mate denken de verenigingen ook aan fysieke veiligheid waaronder dan zaken als voldoende verlichting, beschermende kleding en andere goede faciliteiten vallen. Daarnaast is aan de verenigingen gevraagd wat ze verstaan onder een fijne en veilige (sport)omgeving. Gedeeltelijk komen daar dezelfde zaken naar voren. Wederom worden daar de geschikte faciliteiten, het belang van gedragsregels en inclusiviteit en diversiteit genoemd, Maar meer expliciet is daar ook ingegaan op de rol van de trainer. Zij hebben een belangrijke rol in het omgaan met de kinderen en het signaleren van eventuele problemen en daarop anticiperen. Ook andere functies binnen de vereniging spelen een belangrijke rol in het kader van veilig sportklimaat. Een goed aanspreekbare vertrouwenscontactpersoon en een goed aanspreekbaar bestuur is meerdere malen genoemd. Daarnaast is een goede sfeer heel belangrijk, daardoor voelen mensen zich prettig bij een vereniging.

Wat zijn de ervaringen vanuit sportverenigingen met een veilig sportklimaat?

Tot nu toe gevoerde beleid?

De meeste verenigingen zijn niet op de hoogte van het gevoerde beleid van de gemeente over veilig sportklimaat. Slecht een enkele sportvereniging heeft hoogte genomen van dit beleidsplan. Wel zijn de meeste verenigingen geïnteresseerd in het beleid rondom veilig sportklimaat, zeker voor het bestuur en de vertrouwenscontactpersonen van verenigingen.

Ondersteuning plus begeleiding van SRS

Het merendeel van de verenigingen ontvangt ondersteuning / begeleiding vanuit SRS. Wel is er een duidelijk verschil tussen de sportplusverenigingen en niet sportplusverenigingen. De sportplusverenigingen hebben veelal vaste contactpersonen, soms zelfs meerdere voor verschillende onderdelen. Zij worden goed voorzien van adviezen en weten waar ze terecht kunnen met vragen of problemen. Een viertal verenigingen ontvangt geen ondersteuning. Twee daarvan zijn officieel geen sportvereniging, maar de andere twee sportverenigingen zouden de ondersteuning graag ontvangen. Tot nu toe is dat nog niet van de grond gekomen. De verenigingen die wel ondersteuning ontvangen ervaren deze veelal als prettig vanwege goede bereikbaarheid, korte lijnen en het feit dat SRS in de goede richting kan wijzen.

Thema's veilig sportklimaat

Om meer zicht te krijgen op de ervaringen die verenigingen hebben met veilig sportklimaat is ingezoomd op de dertien thema's die belangrijk zijn bij een veilig sportklimaat. In grote lijnen is duidelijk zichtbaar dat de sportplusverenigingen verder zijn met het vormgeven van het veilig sportklimaat. Zij hebben daarvoor veelal ook de juiste handvatten gekregen vanuit SRS. Voor de andere verenigingen geldt dat in mindere mate, alhoewel zij zeker ook bezig zijn met het vormgeven van veilig sportklimaat. De grote verenigingen die vaak veel hoogopgeleide vrijwilligers in huis hebben lijken hun weg ook beter te kunnen vinden binnen het thema veilig sportklimaat. Hieronder staat per thema kort weergegeven wat de ervaringen zijn.

Visie op veilig sportklimaat: hebben 10 verenigingen

Niet alle verenigingen hebben een visie op veilig sportklimaat: de sportplusverenigingen hebben allemaal een visie en daarnaast twee niet-sportplusverenigingen. Als er een visie is, dan blijken er duidelijke verschillen in de visies van verenigingen. Sommige verenigingen hebben een aparte visie en anderen hebben de visie ondergebracht bij het beleidsplan of huishoudelijk reglement. De wijze waarop de visie is vormgegeven lijkt nogal te variëren van verenigingen die nadenken over verdere invulling en verfijning van de visie tot verenigingen die een visie in een paar korte zinnen hebben omschreven en deze mondeling overdragen.

Aannamebeleid voor vrijwilligers: hebben 17 verenigingen

De meeste verenigingen hebben een aannamebeleid voor vrijwilligers, wat in de meeste gevallen gekoppeld is aan een VOG ook voor de bestuursleden. Het ziet er per vereniging wisselend uit: het varieert van 'afgaan op het onderbuikgevoel' tot officiële gesprekken over pedagogische vaardigheden, screenings, observaties van trainers en ondertekenen van gedragsverklaringen.

Gedragscode: hebben 18 verenigingen

In principe hebben alle vereniging een gedragscode, één vereniging noemt het gedragsregels. Veel verenigingen noemen het in één adem met het huishoudelijk reglement. Het is wel duidelijk dat de gedragsregels zeer verschillend zijn vormgegeven: van een naslagwerk, tot 10 gouden regels, een set basisregels of een trainersvisie waar indirect de gedragscode in zit. In enkele gevallen wordt de gedragscode ondertekend door vrijwilligers. Anderen willen ze ophangen in de hal, opnemen op het aanmeldformulier of communiceren tijdens de training.

Huishoudelijk reglement: hebben 18 verenigingen

Er is maar een klein aantal verenigingen dat onderscheid maakt tussen de gedragscode en een huishoudelijk reglement. Vaak wordt het huishoudelijk reglement ook weer in één adem genoemd met het normen- en waardenbeleid.

Waarden- en normenbeleid: hebben 15 verenigingen

Zeven verenigingen hebben een apart waarden- en normenbeleid (naast huishoudelijk reglement en gedragscode). Acht verenigingen geeft aan het te hebben, maar dan valt het vaak samen met de gedragsregels, de (trainers)visie of het huishoudelijk reglement. Vier verenigingen geven aan geen waarden- en normenbeleid te hebben. Ze hechten er allemaal waarde aan en hebben vaak afspraken gemaakt over de omgangsnormen.

Opleiding en ontwikkeling van trainers(begeleiders): hebben 19 verenigingen

Alle verenigingen hebben aandacht voor opleiding en ontwikkeling van trainers. De sportplusverenigingen zijn hier verder mee dan de niet-sportplusverenigingen. Zij hebben soms ook al een sociale opleiding voor trainers naast een technische opleiding. Trainingen variëren van vrijblijvende train-de-trainer avonden tot verplichte gecertificeerde trainingen door externe partijen. Bijscholing gebeuren ook via de bond, NOC*NSF en SRS.

Ouderbetrokkenheid: hebben 16 verenigingen

De ouderbetrokkenheid laat bij veel verenigingen te wensen over. Een paar verenigingen draaien uitsluitend op ouders, maar er zijn ook verenigingen waar nauwelijks sprake is van ouderbetrokkenheid. Om ouders meer te betrekken zijn verschillende dingen bedacht. Genoemd zijn appgroepen, wedstrijden aantrekkelijker maken, zorgen voor koffie, thee en wifi op de club, de taken overzichtelijk en niet al te omvangrijk aanbieden, een ouder-kinddag organiseren of ouders persoonlijk aanspreken.

Vertrouwenscontactpersoon: hebben 19 verenigingen

Alle verenigingen hebben een of meerdere vertrouwenscontactpersonen. Sommigen hebben een achtergrond in de zorg. Verenigingen maken via websites of in het clubgebouw kenbaar wie het is.

Meestal hebben ze niet direct te maken met 'heftige casussen', maar houden ze zich bezig met thema's zoals VOG's, pestbeleid, kinderen met gedragsproblemen, teamindelingen.

Verklaring Omtrent Gedrag (VOG): hebben 19 verenigingen

Alle verenigingen hebben VOG's. Soms voor alle vrijwilligers inclusief bestuur en soms alleen voor trainers vanaf 16 jaar. Over het nut van VOG's wordt nog weleens wisselend gedacht.

Aandacht voor seksuele intimidatie en/of misbruik: hebben 17 verenigingen

De aandacht voor seksuele intimidatie en/of misbruik wisselt behoorlijk bij de verenigingen. Waar sommige verenigingen voorsorteren om te voorkomen dat het kan gebeuren of er uitgebreid bij stilstaan, geven andere verenigingen aan dat het überhaupt niet aan de orde is. Bij de contactsporten zijn ze er duidelijk meer alert op.

Oog hebben voor zorgsignalen / problemen thuis: hebben 19 verenigingen

De verenigingen hebben op verschillende manieren oog voor de zorgsignalen of problemen thuis. De paden die binnen de verenigingen bewandeld worden zijn wisselend. Meerdere sportplusverenigingen schakelen zo nodig met de sportpedagoog van SRS. Er zijn ook verenigingen waar vooral de trainers en coaches erop letten en het gesprek aangaan. Meerdere verenigingen schakelen met de vertrouwenscontactpersoon. En er wordt door sommige verenigingen ook geschakeld met externe partijen zoals het wijkteam of de politie.

Sport in het jeugdnetwerk: hebben 1 verenigingen

Eén vereniging lijkt deel te nemen aan het programma 'sport in het jeugdnetwerk'. De andere verenigingen lijken het niet te kennen of weten niet zeker of ze daar deel van uitmaken. De scoutingverenigingen hebben contact met een overkoepelende raad en een aantal verenigingen hebben contacten in de wijk, zoals andere verenigingen, welzijnsorganisaties, scholen, de wijkagent of gemeente brede partijen zoals SRS, Sportbedrijf en Veilig Thuis.

Diversiteit en inclusie: hebben 18 verenigingen

Bijna alle verenigingen hebben aandacht voor dit thema, maar het wisselt heel erg per vereniging in welke mate ze ermee bezig zijn. Het blijkt duidelijk af te hangen van de sport en de wijk waarin de vereniging gevestigd is. Bij de elitesporten (hockey, tennis, rugby, cricket) is sprake van een homogener populatie. Een aantal verenigingen wil heel graag de uitstraling van een inclusieve vereniging hebben.

Wat hebben sportverenigingen nodig om tot een veiliger sportklimaat te komen?

Verenigingen hebben veel verschillende behoeften geuit om te komen tot een veiliger sportklimaat. De sportplusverenigingen hebben aangegeven dat er behoefte is aan **meer ondersteuning voor trainers**. Die ondersteuning kan er verschillend uitzien. Het kan gaan om een gezamenlijke reflectie op de rol van trainer, meer trainersbegeleiding om trainers te kunnen observeren, ondersteuning van een professionele trainer of een vergoeding voor degene die de 'train de trainer-avonden' organiseert. De **ondersteuning vanuit de gemeente of SRS** wordt op prijs gesteld als sparringpartner of bij het opstellen van een plan van aanpak over het geven van trainingen. Verder is er behoefte aan **relevante informatie over nieuwe ontwikkelingen** en tijd om zaken goed te documenteren in verband met eventuele overdracht naar nieuwe mensen. Ook is **focus op sociale veiligheid** en binding van leden met de vereniging van belang. De niet sportplusverenigingen hebben nog meer wensen en behoeften geuit om tot een veiliger sportklimaat te komen. Allereerst is er **behoefte aan meer vrijwilligers en ouderbetrokkenheid**. Veel verenigingen lijken handjes tekort te komen. Daarnaast wordt het **belang van goede informatie gerelateerd aan veilig sportklimaat** benadrukt. Een aantal verenigingen wil graag **meer focussen op veiligheid**, zoals EHBO-cursussen, VOG's en opleidingen voor vrijwilligers. **Meer bewustwording bij trainers over veilig sportklimaat** is wenselijk, evenals **vervolgopleidingen voor trainers**. Verder hebben

verenigingen behoefte aan **contactpersonen bij SRS en de gemeente** om mee te denken over vraagstukken zoals ouderbetrokkenheid.

Welke ontwikkelingen zien sportverenigingen als het gaat over een veilig sportklimaat?

Genoemd is een **afzwakkend verenigingsgevoel**. Mensen komen liever een uurtje sporten dan dat ze lid worden van een vereniging. Ook bij jongeren lijkt het verenigingsgevoel weleens te hebben plaatsgemaakt voor alleen sporten en trainen. De **omgangsnormen van de huidige generatie jongeren** is ook een aantal keer aangehaald. Respect en discipline betekent voor hen wat anders dan voor de oudere generatie. Sommige verenigingen zien en willen **meer diversiteit** binnen de vereniging van verschillende doelgroepen, zoals LHBTI, leden en vrijwilligers met een andere culturele achtergrond en vluchtelingen. Een belangrijke ontwikkeling is dat het **steeds lastiger lijkt om vrijwilligers te vinden**, terwijl veel verenigingen daar vrijwel volledig van afhankelijk zijn. En waar meerdere verenigingen over praten is de **financiële problematiek**, zowel van de verenigingen zelf als van de leden. Maar of dat nou direct van invloed is op het veilig sportklimaat is niet helemaal duidelijk.

Hoe kan kennis over een veilig sportklimaat breed worden doorvertaald binnen sportverenigingen?

Verenigingen willen graag compacte, heldere informatie. Bijvoorbeeld aan de hand van **infographics, visuals en filmpjes**. Het liefst gedoseerd en niet teveel tegelijk. Het is vooral belangrijk om regulier informatie aan te bieden, zodat het onderwerp actueel blijft. Een **brochure** of **workshop** over veilig sportklimaat zou ook wenselijk zijn. Daarnaast is het belang van een **(online) platform** aangegeven om informatie met elkaar te delen. Als voorbeelden zijn genoemd **terugkomdagen** voor trainingen, **bijeenkomsten** met een specifiek thema of een **theaterproductie** (die eerder succesvol bleek). SRS zou een belangrijke rol kunnen spelen in het ontsluiten van informatie over veilig sportklimaat. Zij zouden bijvoorbeeld ook een **nieuwsbrief** kunnen uitbrengen met alle belangrijke veranderingen en wijzigingen ten aanzien van dit thema. De gemeente zou een rol kunnen spelen in het informeren over het gemeentelijk beleid en in ervoor zorgen dat verenigingen onderling contact met elkaar hebben. Ook zouden ze zelf eens bij de verenigingen langs kunnen gaan voor meer feeling met de praktijk.

4.2 Aanbevelingen

Uit het onderzoek komt een aantal aanbevelingen naar voren.

Realiseren van extra ondersteuning voor trainers

Het is duidelijk dat veel verenigingen draaien op vrijwilligers. De respondenten in dit onderzoek komen allemaal gepassioneerd over als het gaat om hun rol als bestuurder, vertrouwenscontactpersoon of trainer. Toch is tussen de regels door duidelijk te horen dat voor veel verenigingen extra begeleiding en ondersteuning wenselijk is. Iedereen wil graag bekwame trainers of begeleiders in huis hebben om kinderen zo goed mogelijk te trainen én te begeleiden. Nu lijken de verschillen tussen de verenigingen best groot. Waar de ene vereniging kan faciliteren in zowel interne als externe trainingen eventueel met certificering is de andere vereniging afhankelijk van train-de-trainer avonden een aantal keer per jaar. Verder speelt het gebrek aan vrijwilligersvergoeding, waardoor bijvoorbeeld de jonge trainers liever kiezen voor een betaalde baan in hun vrije tijd. De aanbeveling is dat alle verenigingen in Rotterdam toegang hebben tot goede trainersbegeleiding en zo mogelijk vrijwilligersvergoedingen. Het zou mooi zijn wanneer de gemeente en/of SRS kijkt hoe zij hier verder in kunnen ondersteunen.

Adviseren over betrekken vrijwilligers en vergroten ouderbetrokkenheid

Het betrekken van goede vrijwilligers en het vergroten van ouderbetrokkenheid is een punt dat bij veel van de verenigingen speelt. Het is wel duidelijk dat een aantal grote verenigingen hun zaken wel prima op orde hebben. Er zou meer aandacht mogen uitgaan naar de verenigingen die behoefte hebben aan advisering over de wijze waarop ze dit verder kunnen vormgeven. Het zijn zoals het zich laat aanzien de

wat kleinere verenigingen die met moeite aan voldoende vrijwilligers kunnen komen. De aanbeveling is om vooral deze verenigingen hierin te ondersteunen.

Zorgen voor ontmoeten en gezamenlijk oppakken thema's

Uit dit onderzoek blijkt duidelijk dat de kennis en kunde duidelijk verschilt binnen de verschillende verenigingen. Het lijkt erop dat verenigingen vooral heel veel van elkaar kunnen leren. Door de verenigingen zelf is ook geopperd om bij elkaar op bezoek te gaan, maar vaak weet men de ingang bij de andere club niet te vinden. De aanbeveling is om te onderzoeken of het mogelijk is om verenigingen veel meer met elkaar in verbinding te brengen, mogelijk een netwerk te creëren rondom veilig sportklimaat. Binnen zo'n netwerk kan het gaan om een (online)platform, bijeenkomsten, kennisdeling, 'in elkaars keuken kijken', gezamenlijk optrekken, verhalen delen, workshops organiseren, regulier informatie verspreiden, korte visuals verspreiden etc. Het zou mooi zijn wanneer de gemeente en/of SRS kijkt hoe zij hier verder in kunnen ondersteunen.

Goede en toegankelijke informatie over veilig sportklimaat

Uit het onderzoek blijkt duidelijk dat verenigingen graag gevoed willen worden met informatie. Meerdere keren is aangegeven dat het veel tijd en moeite kost om de informatie zelf te verzamelen. Veilig sportklimaat is namelijk duidelijk een thema wat de verenigingen interessant vinden, maar waar zij ook nog wel zoekend in zijn. Het verdient aanbeveling om goed na te denken over de thema's die relevant zijn met betrekking tot veilig sportklimaat en ervoor te zorgen dat deze informatie gedeeld wordt met alle sportverenigingen. Een mooi voorbeeld dat genoemd is, is bijvoorbeeld *'informatie verstrekken over omgaan met kinderen met probleemgedrag'*. Het verdient aanbeveling om uit te zoeken welke overkoepelende thema's interessant zijn voor de sportverenigingen met betrekking tot veilig sportklimaat en de wijze waarop deze informatie gedeeld kan worden.

Informeel verenigingen over nieuw beleid

De meeste verenigingen zijn niet op de hoogte van het gemeentelijke beleid over veilig sportklimaat. Maar veelal geven ze aan dat ze hierover wel geïnformeerd willen worden. Het verdient aanbeveling om deze informatie op een heldere en duidelijke manier te delen met verenigingen, bijvoorbeeld via infographics, het delen van highlights, animaties etc.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Geraadpleegde documenten

- Rapportage Veilig Sportklimaat - Sportplustoetsing 2022, Stichting Rotterdam Sportsupport
- Vitale verenigingen 2022, presentatie Stichting Rotterdam Sportsupport
- Rotterdamse Aanpak Veilig Sporten - 2021, gemeente Rotterdam
- Projectplan positief en veilig sportklimaat, gemeente Rotterdam

Bijlage 2: Overzicht deelnemers onderzoek: SRS

SRS	Naam en functie
Ineke Kalkman	Projectleider veilige sportverenigingen en pedagoog op de club en pedagogisch Adviseur
Marco van de Geer	Pedagogisch adviseur
Bryan Bastiaanse	Coördinator monitoring en verantwoording projecten
Emily Valks	Pedagogisch adviseur
Frank Vermeulen	Verenigingsconsulent veilig sportklimaat
Stephan Vos	Verenigingsconsulent veilig sportklimaat

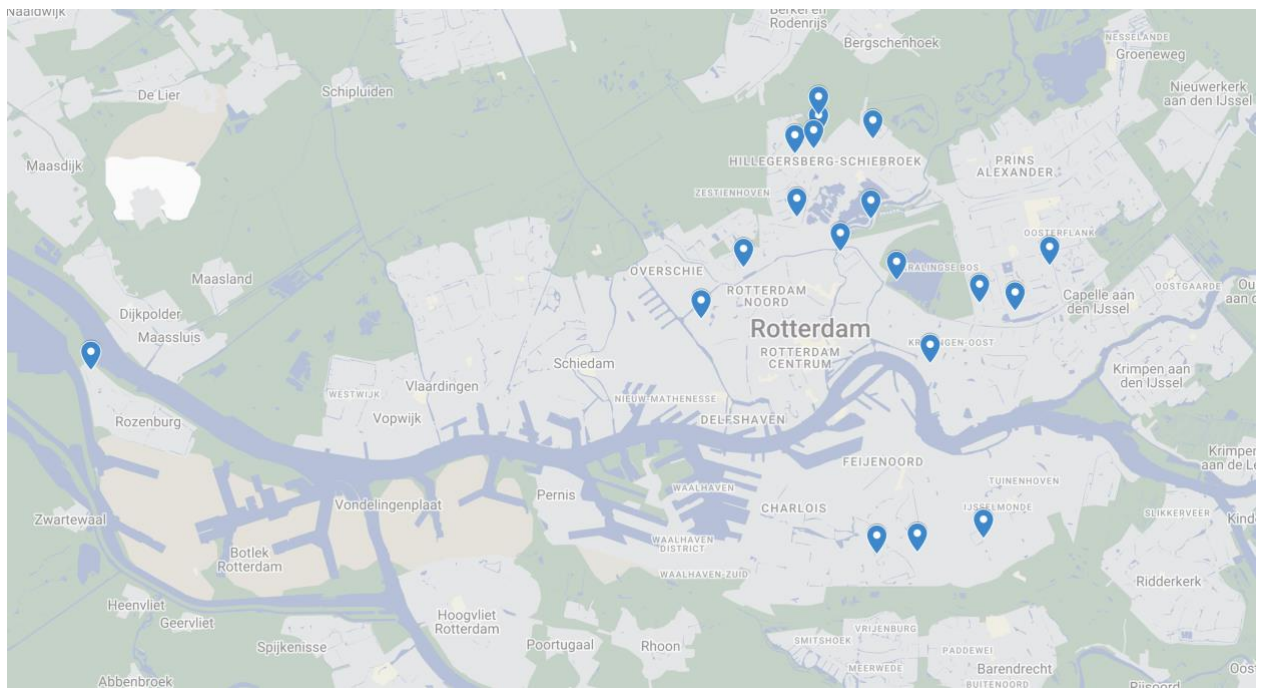
Bijlage 3: overzicht deelnemers onderzoek: sportverenigingen

(sport)verenigingen	Naam en functie	Sportplus- vereniging	Kenmerken vereniging
Basketbalvereniging Rotterdam-Zuid	Yasin Dundar, voormalig trainer en vice-voorzitter. Nu spelend lid en bezig met cursus tot vertrouwenscontactpersoon	nee	<ul style="list-style-type: none"> 200 leden, 14 á 15 teams in verschillende leeftijdscategorieën (vanaf 10 jaar) 8 á 9 trainers en aparte coaches, allemaal vrijwilligers (onbetaald)
Excelsior Rotterdam voetbal	Edwin, trainer	nee	<ul style="list-style-type: none"> 1800 leden, 85 teams in verschillende leeftijdscategorieën Zowel vrijwilligers als betaalde krachten
Hockeyvereniging Victoria	Menno Maingay, voormalig lid van de matriciaalcommissie, trainer	nee	<ul style="list-style-type: none"> Meer dan 2000 leden, waarvan 400 mini's Ongeveer 30 heren- en damesteams Topsportteams met betaalde trainers Veel vrijwillige trainers en andere vrijwilligers
Rotterdamse Rugbyclub	Liesbeth Koning, vertrouwenspersoon	nee	<ul style="list-style-type: none"> 460 leden, 4 seniorenteams (1 dames- en 3 herenteams), diverse jeugdteams variërend in leeftijd 60 vrijwilligers, hoofdtrainer, trainers, assistent-trainers en teammanager. Trainers krijgen vrijwilligersvergoeding, hoofdtrainer en teammanager betaald.
RVV Blijdorp Voetbal	Muel van Bunge, oud-bestuurder en trainer van het G-team	nee	<ul style="list-style-type: none"> Bijna 1000 leden, verdeeld over 44 teams G-team variërend in leeftijd van 12-20 jaar
RVV Neptunus-Schiebroek Voetbal	Jeroen Muijser, trainer	nee	<ul style="list-style-type: none"> 750 leden in 35 teams. In totaal 26 jeugdteams. Ze proberen nieuwe leden te werven Er is een ernstig tekort aan vrijwilligers
Scouting Club de Kralingsche Troep	Peter Pieterse, voorzitter van de beheersstichting Cappadocië	nee	85 leden: 55 jeugdleden (van 4 – 19 jaar) en 30 vrijwilligers (onbetaald)
Sportschool Kimaita judo- en karatelessen	Peter van der Sluis, eigenaar, trainer, vertrouwenspersoon	nee	<ul style="list-style-type: none"> 406 jeugdleden 7 trainers (betaald) en nog 10 á 12 vrijwilligers (onbetaald)
Sportvereniging Hagendoorn	Linda Hagendoorn, eigenaar vereniging	nee	<ul style="list-style-type: none"> Ruim 200 leden, zowel jong en oud Twee betaalde trainers, een penningmeester die vrijwilligersbijdrage krijgt, de rest is vrijwilliger
Stichting Plons	Christel van Ooijen, algemeen bestuurslid en vertrouwenscontactpersoon	nee	Geen leden, 100-150 vrijwilligers, op de drie zeilboten zitten schippers en fokkenmaten
Tennisclub Schiebroek	Karim Rapon, bestuurslid en voorzitter technische zaken	nee	<ul style="list-style-type: none"> 1100 leden, waarvan 200 leden t/m 17 jaar Lessen worden verzorgd door First Services: trainers zijn allemaal betaald

BIJLAGEN

(sport)verenigingen	Naam en functie	Sportplus- vereniging	Kenmerken vereniging
CKV NIO Korfbal	<ul style="list-style-type: none"> Hanneke Baukema, bestuur Kim van der Lee, regelt wedstrijden en toernooien, lid recreatiecommissie 	ja	<ul style="list-style-type: none"> 200 leden, 5 seniorenteams, jeugdteams in verschillende leeftijdscategorieën. 43 vrijwilligers, waarvan 23 trainers
Hockeyclub Delfshaven	<ul style="list-style-type: none"> Josette Versteegh, vertrouwenscontactpersoon en coach Lisette, vertrouwenscontactpersoon en trainer 	ja	<ul style="list-style-type: none"> 3 damesteams, 1 herenteam en A-B-jeugd (die nog wat mager is). Samen met hockeyvereniging Feijenoord vormen ze A-teams Alle vrijwilligers zijn ouders van de spelers (onbetaald)
Roeivereniging Rijnmond	<ul style="list-style-type: none"> Karen Römer, vertrouwenscontactpersoon Julia Stam, bezig met veilig sportklimaat, vm jeugdcommissaris 	ja	300 leden, waarvan de helft vrijwilliger is (onbetaald)
Rotterdamse Cricket- en Voetbalvereniging V.O.C.	<ul style="list-style-type: none"> Karin Beaumont, coördinator Sportplus Folmer Krumpelman, voorzitter jeugdvoetbalcommissie 	ja	<ul style="list-style-type: none"> 1800 leden, waarvan 900 jeugdleden in 70 teams 100 trainers die bijna allemaal vergoeding krijgen
Scouting Albert Schweizergroep Rotterdam	Frans van Lieshout, teamleider, scoutingleider, bestuurder en contactpersoon voor Scouting Nederland betreffende trainingen voor begeleiding	ja	<ul style="list-style-type: none"> 114 leden, verdeeld over welpen en verkenners 34 begeleiders, 5 bestuursleden, allemaal vrijwillig Mensen die leiding geven betalen zelf ook contributie
Tafeltennisvereniging Alexandria '66	Saskia Meijer, van jeugdcommissie naar trainer naar voorzitter bestuur	ja	<ul style="list-style-type: none"> 260 leden 9 trainers (van 16 - 60 jaar), een 10^e wordt opgeleid
Voetbalvereniging Rozenburg	Bert van der Vecht, secretaris, voormalig trainer	ja	<ul style="list-style-type: none"> 750 leden, waarvan 600 actieve leden. 7 seniorenteams, 5 meidenteams, 10 juniorenteams en pupillen 136 vrijwilligers, waarvan 22 jeugdtrainers, bestuur is ook vrijwillig
Volleybalvereniging Volley Zuid	<ul style="list-style-type: none"> Tamar Kanselaar, vertrouwenscontactpersoon Michel van Jaarsveld, voormalig voorzitter, momenteel trainer en lid sponsorcommissie 	ja	<ul style="list-style-type: none"> 380 leden in verschillende leeftijdscategorieën (van 4 - 63 jaar) 4 heren-, 7 dames-, 4 recreanten- en 9 jeugdteams. Bijna alle teams hebben trainers, waarvan 4 betaalde trainers

Bijlage 4: Locaties van de sportverenigingen

BIJLAGEN

Bijlage 5: gesprekshandleiding interviews SRS

Inleiding

Mezelf voorstellen

Tijdsduur, anonimiteit, opname

Voorstellen

1. Wie ben je? (functie, aantal jaar werkzaam)
2. Wat is jouw relatie tot VSK? Welke rol speel je of heb je gespeeld?

VSK algemeen

3. Wat komt er als eerste bij je op als ik zeg 'Een Veilig Sportklimaat'?
4. Wat doen jullie vanuit SRS aan ondersteuning/begeleiding van sportverenigingen t.a.v. VSK?

Ervaringen met processen (aanpak, samenwerking, communicatie)

Voor het nieuw te schrijven Sportklimaat Beleid ben ik op zoek naar wat de afgelopen jaren goed of juist minder goed is gegaan in de aanpak.

Aanpak

5. Wat vind je van het beleid vanuit de gemeente rondom Veilig Sportklimaat?
6. Welke inzet en instrumenten gebruiken we?
7. Welke inzet en instrumenten lijken effectief?
8. Kun je iets noemen wat volgens jou goed werkt in deze aanpak? (*sprint er iets uit?*)
9. Wat vind je nog meer goed in de aanpak?
Even samenvatten waar we dus kunnen doorgaan met de huidige aanpak. Is dit beeld dan compleet?
10. En wat vind je minder goed in de aanpak?
11. Ken jij andere (landelijke/internationale) voorbeelden die in Rotterdam zouden kunnen werken?

Samenwerking/betrokkenheid

Ik wil graag een beeld krijgen van de samenwerkingsrelaties

12. Met welke partijen wordt er samengewerkt in het kader van Veilig Sportklimaat?
13. Mis je bepaalde samenwerkingspartners? Zo ja, welke en waarom?
14. Wat werkt wel en niet in de samenwerking?
15. Zijn er in de loop der tijd dingen veranderd in de samenwerking of het contact met het netwerk? Zo ja, wat dan?
16. Heb je tips/verbeterpunten als het gaat om de samenwerking?

Communicatie

17. Denk je dat het beleid rondom VSK voldoende zichtbaar was bij sportverenigingen in de afgelopen jaren?
18. Wat ontbreekt (eventueel) in de communicatie (zowel intern als extern)?

Inhoud VSK

Tevredenheid beleidsplan VSK

19. Hoe tevreden ben je in het algemeen over het huidige beleidsplan?
20. Wat vind je er inhoudelijk goed/minder goed aan?

Uitkomsten zelfevaluatie SRS en vitaliteitsonderzoek

Jullie voeren zelf ook onderzoek uit dat van belang is voor VSK.

21. Welke informatie hebben jullie beschikbaar die relevant is voor dit onderzoek?
 - a. Even doorvragen naar de maatregelen met evaluatievragen
22. Wat zijn belangrijke uitkomsten waar we rekening mee moeten houden?
23. In aanvang is met jullie uitgezocht waar nog geen informatie over beschikbaar is. Daar zijn de volgende vragen uit gekomen. Klopt dit of wat zou volgens jou de focus moeten zijn in dit onderzoek?
 - *Wat hebben sportverenigingen nodig om tot een veiliger sportklimaat te komen (behoeften)?*
 - *Wat zijn de ervaringen vanuit sportverenigingen met een veilig sportklimaat tot nu toe?*
 - a. *Wat vinden ze van het tot nu toe gevoerde beleid?*
 - b. *Wat vinden ze van de ondersteuning plus begeleiding die ze hebben gehad via Sportsupport?*
 - *Wat verstaan de sportverenigingen onder een veilig sportklimaat?*
 - *Welke ontwikkelingen zien sportverenigingen als het gaat over een veilig sportklimaat?*
 - *Hoe kan kennis over een veilig sportklimaat breed worden doorvertaald binnen sportverenigingen?*
24. Voor het huidige beleid zijn evaluatievragen opgesteld samen met SRS: welke vragen waren dat?

Sportverenigingen

Welke sportverenigingen? Hoe kunnen we de sportverenigingen benaderen? Wie kan ons daarbij helpen? Welke verdeling is handig?

Hoe zit het met andere sportaanbieders? Omdat ik ook 'verbreding' terug zag in het projectplan

Wat moeten we in ieder geval vragen aan de sportverenigingen?

Uitvragen van de maatregelen en wat er al bekend is

(zie vragen Mireille)

Relevante ontwikkelingen

25. Welke (maatschappelijke) ontwikkelingen zie jij vanuit jouw rol als het gaat om VSK?
26. Zie je deze ontwikkelingen ook terug in jouw werkwijze? Zo ja, op wat voor manier?

Uitdragen van kennis

27. Welke ideeën heb je als het gaat om het uitdragen van kennis over VSK?
Evt doorvragen: Hoe zouden we dat kunnen aanpakken? Wie moet dat doen?

Tips

- Wie zou ik nog meer moeten interviewen bij SRS?
- Wie kan me helpen bij de selectie van sportverenigingen?
- Wat moet zeker aan bod komen tijdens de interviews met de sportverenigingen?
- Heb je tot slot nog iets wat je wilt meegeven wat van belang kan zijn voor deze beleidsevaluatie?

BIJLAGEN

Bijlage 6: gesprekshandleiding interviews (sport)verenigingen

Voorstellen

- Even voorstellen (functie binnen vereniging, aantal jaar actief binnen vereniging)

Opbouw van de vereniging

- Hoe ziet de sportvereniging eruit: aantal leden, teams, trainers, vrijwilligers
- Wat is kenmerkend voor jouw sportvereniging? En waarom is dat zo?
- Zijn jullie een SportPlusVereniging?

Een veilig sportklimaat: veilige en fijne omgeving

- Waar denk je aan als ik zeg 'Een Veilig Sportklimaat'?
- Wat hoort er allemaal bij een fijne en veilige sportvereniging?
Schrijf mee wat de vereniging noemt. Dat kunnen ook zaken zijn waar ze zelf (nog) geen uitvoering aan geven. Gaat erom te achterhalen welk beeld verenigingen hebben. Wat is de reikwijdte?
- Wat doet de vereniging er aan om een fijne en veilige sportvereniging te zijn? (invullen: zie schema)

THEMA	JA/NEE
Visie (op veilig sportklimaat)	
Aannamebeleid hebben voor vrijwilligers die werken met jeugd of mensen met beperking	
Gedragscode: wijze waarop mensen met elkaar omgaan, hoe ze omgaan met ongewenst gedrag, oog hebben voor elkaars welzijn (binnen en buiten vereniging)	
Huishoudelijk reglement/gedragsregels	
Waarden- en normenbeleid	
Opleiding en ontwikkeling van trainers, trainersbegeleiders + trainersboekje	
Ouderbetrokkenheid	
Vertrouwenscontactpersoon	
Verklaring Omtrent Gedrag (VOG)	
Seksuele intimidatie en/of misbruik (aandacht voor...)	
Zorgsignalen (oog hebben voor problemen thuis, vervolg geven aan...)	
Sport in het jeugdnetwerk (contact met andere partijen in de wijk omtrent sociale veiligheid)	
Diversiteit, inclusie (verhouding man/vrouw, verschillende achtergronden en leeftijden, LHBT, mensen met beperking, divers bestuur etc.)	

Ervaringen

Ik ben benieuwd naar de ervaringen die jullie sportvereniging heeft (opgedaan) met Veilig Sportklimaat.

- Ik ben benieuwd wat jullie ervaringen zijn met deze thema's.
Ga de thema's langs die genoemd zijn. Vraag naar wat goed en minder goed is gegaan. Probeer te achterhalen waarom dat zo is.
- Wat zijn belangrijke omgangsvormen tijdens wedstrijden (bv handen schudden vooraf etc).

Trainers

Jij vervult de rol van trainer/begeleider

- Hoe ervaar jij jouw rol als trainer/begeleider?
- Hoe denk je dat de spelers/leden jou als trainer omschrijven?
- Zijn er bepaalde zaken waar je als trainer/begeleider tegenaan loopt? Zo ja, welke?
- Hoe ga jij hiermee om?
- Waar heb jij vooral behoefte aan als trainer/begeleider? Van de club, SRS, gemeente, anderen
- Waar zou jouw club volgens jou vooral op moeten focussen? Waarom vind je dat belangrijk?

Ondersteuning en begeleiding

- Stichting Rotterdam Sportsupport geeft ondersteuning en begeleiding bij (sport)verenigingen. Krijgt jullie vereniging ondersteuning/begeleiding?

- Zo ja, hoe ziet die ondersteuning/begeleiding eruit?
- Hoe wordt dit ervaren?
- Zo nee, is er behoefte aan ondersteuning/begeleiding?

Behoeften

Graag zou ik stilstaan bij de behoefte die de vereniging (nog) heeft als het gaat over een fijne en veilige omgeving.

- Weet je misschien iets van het beleid vanuit de gemeente rondom het Veilig Sportklimaat? (zal vooral bij bestuurders zijn.)
 - Zo ja, wat vind je (de vereniging) daarvan?
 - Zo nee, zou je daarover geïnformeerd willen worden? Op wat voor manier?
- Wat heeft de vereniging nodig om een fijne en veilige omgeving te zijn voor alle leden? *Probeer hier een goed beeld te krijgen van de behoeften die leven. Denk aan geld, mankracht, ouderbetrokkenheid, voldoende vrijwilligers, ondersteuning vanuit gemeente of SRS etc.*
- Waar zou de vereniging in de (nabije) toekomst graag mee aan de slag gaan?
 - Waarom is dat belangrijk voor de vereniging?
 - Waarom is dat nog niet gebeurd?

Ontwikkelingen

Ook maatschappelijke ontwikkelingen zijn van invloed op de vereniging en de leden van de vereniging.

- Zijn er bepaalde (maatschappelijke) ontwikkelingen die momenteel een rol spelen en je terugziet binnen jouw vereniging?
 - a. Zo ja, welke ontwikkelingen?
 - b. Op wat voor manier zijn deze ontwikkelingen van invloed? *Let op dat je ze allemaal langsloopt.*

Ideeën over kennis uitdragen

Het is mooi wanneer verenigingen weten hoe ze een veilige en fijne omgeving voor de leden kunnen zijn, een omgeving waar iedereen zich prettig voelt.

- Heb jij ideeën hoe deze kennis gedeeld kan worden met verenigingen. Wat zou jij zelf bijvoorbeeld nodig hebben? *Goed uitvragen welke ideeën dit zijn (bv bijeenkomsten, animaties, infographics, begeleiding/ondersteuning etc etc).*

Tot slot

Heb je tot slot nog iets wat je wilt meegeven wat van belang kan zijn voor deze evaluatie?

